Anderland

Paul Biegel

bron
Paul Biegel, *Anderland*. Uitgeversmaatschappij Holland, Haarlem 1990

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/bieg001ande01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

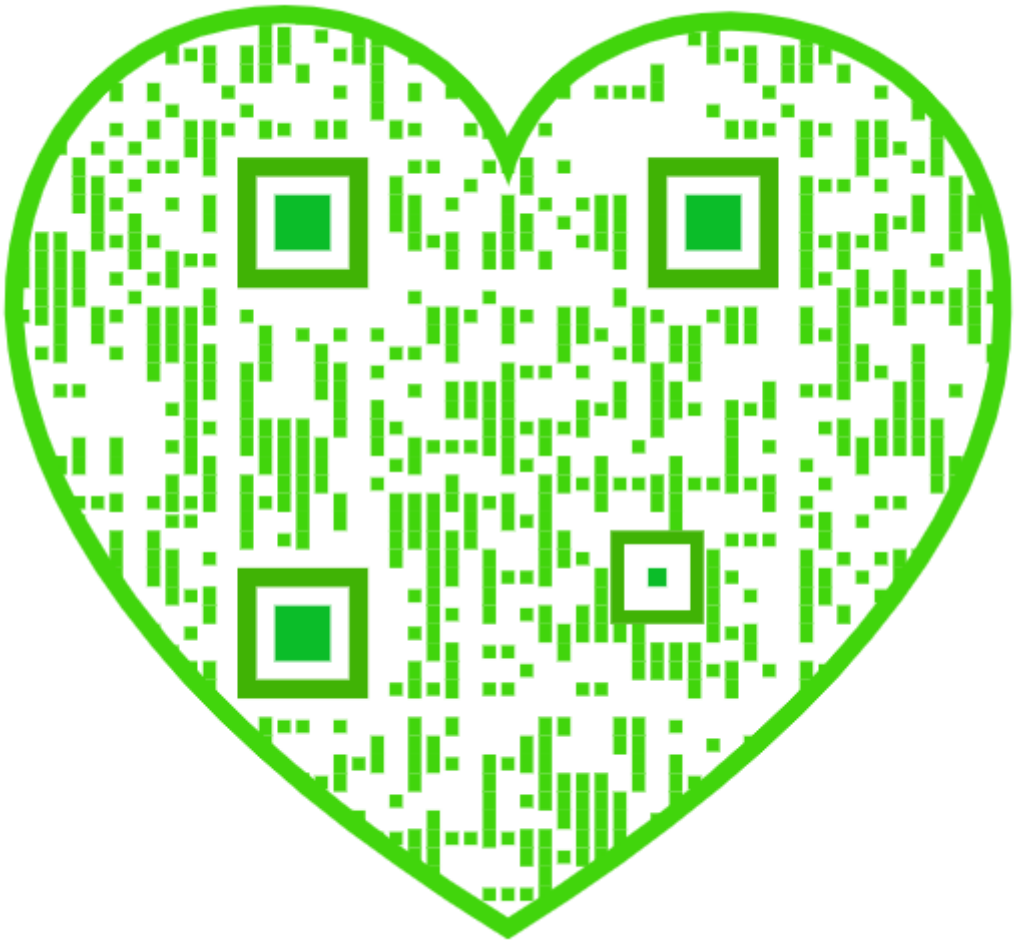

Voor Rolf van Ulzen

Inleiding

De Kelten hebben zich lang verzet tegen het vastnagelen van woorden in schrift, klankloos en dood als een rij opgeprikte vlinders. Van gedachten die zij de moeite waard vonden, hielden zij de woorden in klinkende dichtvorm in hun hoofd. Hun rechtsregels, hun geschiedenis, hun verhalen kenden ze alleen door het stemgeluid van een mens - dat wisselde per individu.

Het langst hebben de Kelten dit kunnen volhouden in Ierland; de Romeinen zijn daar nooit met hun beschavend geweld doorgedrongen. Het Christendom wel (in de vijfde eeuw) maar inplaats van veroveren heeft het zich met het Keltendom vermengd. Hoeveel geven en nemen er bij die vermenging heeft plaatsgevonden wordt verschillend beoordeeld; zeker is dat de Kelten daarbij het opschrijven hebben aanvaard. Enkele van hun verhalen en sagen kunnen wij daardoor in onze tijd lezen.

Het waren koene zeevaarders, deze Ierse Kelten. Talloze avonturenverhalen moeten in oude tijden de ronde hebben gedaan. Wat ervan is overgebleven, in latere eeuwen vastgenageld in schrift, zijn twee wonderreizen: die van de Heidense held Maél Duín, en die van de Christelijke monnik Brandaan. Wij kennen alleen die opgeschreven versies; hoe ze hebben geklonken weten we niet. Hoe ze zijn rondverteld, van hoofd tot hoofd, van generatie op generatie, aangepast aan de mode van de tijd, aan de denktrant van de toehoorders, deels met elkaar vermengd zijn geraakt, aangevuld met eigen fantasieën, wisselend per individu, is nauwelijks te gissen.

Er zijn veel vorsers naar de historische achtergronden; in 1976/77 heeft een Ierse historicus en zeevaarder, Tim Severin, in een boot van hout en leer, zoals in oude tijden werd gebruikt, een Brandaan-tocht ondernomen. Hij is via de Far Ör en IJsland in Amerika terecht gekomen en heeft daarmee aangetoond, niet alleen dat dergelijke tochten toentertijd mogelijk zijn geweest, maar ook dat veel van het fantastische uit de verhalen op realiteit berust. In zijn reisbeschrijving 'The Brendan Voyage' (Hutchinson 1978) schrijft Severin: 'Andermaal kwamen de nuchtere feiten boven en kon een begrijpelijke interpretatie worden gegeven aan de wilde fantasieën uit de vertelling.'

Behalve het merkwaardige gegeven van de Ierse kerstening en het ontstaan van de pure mannengemeenschappen van hun kloosters (bronnen van ascese en spirituele kracht) is het deze zinsnede die mij heeft geïnspireerd tot het achterliggende verhaal.

1.

De jongen stond uit te kijken over de zee die kil en grijs in de diepte lag. De jongen stond er al lang, onbeweeglijk als een steen die ooit zou omvallen.

‘Ga jij de golven maar tellen,’ hadden ze tegen hem gezegd. ‘En als je weet hoe veel het er zijn, mag je terugkomen om het te zeggen.’

Hij was er braaf aan begonnen, beneden aan het strand: duim, wijs, mid, ring, ping - duim, wijs, mid, ring, ping, maar de golven bleven komen, meer golven dan hij vingers aan zijn handen had, en zijn tenen hadden geen namen, het tellen raakte op. Maar de jongen bukte zich en maakte nieuwe handen in het zand, met gespreide vingers drukkend waar het klef was, en het tellen kon doorgaan: duim, wijs, mid, ring, ping - duim, wijs, mid, ring, ping, zandhand na zandhand, zoveel er nodig waren, urenlang, een eindeloze rij handen.

Maar de rij golven was nog eindelozer; vanaf de kim schoven ze nader, als geduldig vee, om vooraan één voor één hun nek te krommen voor de bruisende slachting. Duim, wijs, mid ...

De vloed kwam opzetten, de golven drongen steeds dichterbij, de jongen moest telkens een stap terug doen, maar de zandhanden kon hij niet meenemen. Ze bleven achter en werden door de golven uitgewist. De zee maakte zichzelf ontelbaar, en de jongen die het zag gebeuren begreep dat hij nooit meer naar het huis terug zou kunnen. Daarom was hij van het strand naar boven geklom-

men en stond daar hoog op de rotsen over de ontelbare zee te staren tot hij steen zou worden.

De kilte kreeg er alle tijd voor.

2.

‘Ga zwemmen jongen! Als je lang genoeg zwemt word je vanzelf een vis, en de zee is je huis.’

Dat riepen ze altijd tegen hem, maar hij durfde nooit het water in.

‘Ga vliegen jongen! Als je het lang genoeg probeert word je vanzelf een vogel. Klim op het dak en begin!’

Ze lachten wanneer ze dat riepen, en ze tilden hem omhoog tegen de muur, met harde handen tegen zijn kont en wiebelige schouders onder zijn voeten. ‘Pak de daklijst en klim, jongen!’

Maar zijn vingers kregen geen vat op het gladde steen, hij kon het niet en hij wilde het met en ze lieten hem dan maar weer naar beneden, pesterig en smalend.

‘Hij moet op de berg,’ zeiden ze. ‘Morgen brengen we je naar de berg, jongen, daarginds,’ en ze wezen naar de zes pieken in de verte. ‘We zetten je er bovenop en duwen je eraf. Dan vlieg je vanzelf.’

Nuca had dat gedaan. Nuca kon vliegen als een vogel, dat wist iedereen. Nuca was naar de top geklommen en had er lange tijd met zijn armen staan zwaaien en was toen, armzwaaiend, van de berg af gesprongen, de diepte in, en de diepte was zo diep dat er tijd genoeg was geweest voor zijn armen om vleugels te worden. Halverwe-

ge al was dat gebeurd, en Nuca was nu vogel. Als hij dat wou. Of man. En met een sprongetje weer vogel. Soms wordt hij hoog in de lucht ineens man en valt als een steen naar beneden, maar vlak voor de grond verandert hij weer en landt fladderend op een tak. Dat kon de jongen ook leren, zeiden ze. Als hij maar wou.

Maar hij wou niet. Hij wou ook niet in zee. Hoe vaak hadden ze hem er niet in gegooid, in de zoute branding dat zijn ogen ervan prikten, en zijn kop onder gehouden dat hij stikkend en slikkend weer boven kwam en Nee riep. Nee Nee Nee!

'Laten we Nuca maar roepen,' zeiden ze dan, en ze deden het ook met hun eeltige handen als een toeter aan hun mond: 'Nuca! Nuca!' over het gebrul van de branding heen naar de verre zee, waar Nuca als een bruinvis rondzwom. 'Nuca! Kom deze jongen eens halen, Nuca! Hij moet leren zwemmen!' En ze hielden hem vast, lachend met z'n allen om het angstige gespartel waarmee hij probeerde weg te komen.

'Ik geloof dat ik hem zie!' riep een van hen, 'daarginds, met die open bek.'

'Ja hoor! Ja, daar heb je Nuca!'

Maar op het laatst had de bruinvis toch geen tijd, bleek iedere keer weer, hij draaide zich om en zwom weg voor belangrijker zaken aan de Overkant. Ah! De Overkant, de Overkant! Daar zwommen de vissen gaargekookt in de rivier, en de schapen, daar kon je de lekkerste stukken zó van afsnijden, die groeiden meteen weer aan, zodat er altijd genoeg was voor iedereen. En niemand liep mank, je kon er je voet niet breken op de rotsen, en je nek ook

niet, en je werd er niet oud aan de Overkant, maar dat leek hem niks, hij wou juist wel graag oud worden en niet eeuwig een jongetje blijven dat de hele dag werd gepest. Maar pesten deden ze daar niet, had hij begrepen, hoe kon het bestaan, alles wat daar was aan de Overkant, hij had het nog nooit zien liggen, dat Wonderland waar alles fijn was, waar het nooit koud was, waar je kon vliegen en zwemmen en door het pikkedonker heen kijken. Of werd het er nooit donker? Hij wist niet meer of dat er ook altijd bij werd verteld als ze over Wonderland vertelden. Nacht? Ooit nacht? Je kon de zon erin zien wegzinken, op heldere avonden, het werd er juist extra licht 's nachts omdat de zon er naar beneden kwam. Dat was ontzettend goed bedacht, slim, slim ... ze zouden het moeten horen, maar die stip daar, waar zijn ogen nu al een poos op gericht waren zonder dat het speciaal tot hem doordrong, die stip was geen zeehond. En ook geen bruinvis. En ook geen bootje. Daar dreef iets dat wel steeds kopje onder ging maar zich nauwelijks verplaatste. Een zeemonster op de loer, of een ding. Misschien dreef er een vondst, iets waarmee hij terug zou mogen komen zonder te hoeven vertellen hoeveel golven er waren.

Hij begon weer af te dalen naar het strand; zijn benen waren al half steen, ze bewogen nog maar een beetje, en z'n handen voelden niks meer. Hij strompelde tot aan de vloedlijn en begon op en neer te hopsen, klets klets op het vochtige zand en terugspringend voor brutale tongen die te ver likten. De kilte verdween langzaam uit zijn botten, hij kreeg plezier in zijn sprongen en keek naar zijn voeten die neerkomend het zand deden verkleuren, stamp,

stamp, stamp, en de grond rondom werd lichter, lichter, lichter. Hij keek weer op en zag de man. Midden in de golven stond een man, te voorschijn getoverd uit het schuim dat nog om zijn middel zat. Nuca, begreep de jongen. Nuca! Het was tòch een bruinvis daarnet, en als verlamd bleef hij staan kijken naar de kletsnatte kerel die moeizaam naar de kant waadde en ineens, als een verkeerd gestapelde plaggenhoop, in elkaar zakte.

De jongen verroerde zich niet. Hij staarde naar dat dood-blijvende ding met armen en benen en een mensenkop, als naar een stuk wrakhout waar de golven nog een tijd kat-en-muis mee bleven spelen. Nuca? Dood? Hij kon toch vis worden?

'Nuca,' stamelde hij schor. 'Nuca?'

Hij wilde het ineens weten, of er misschien ergens nog schubben zaten, of veren aan de hals, nog van de meeuwegedaante. Hij liep naar de man toe, hurkte bij hem neer en begon voorzichtig, aarzelend, gereed om weg te springen, aan hem te voelen. Zo koud als het water, de natte haren op zijn borst leken wel wat op veren, maar het was toch gewoon haar, schubben zaten nergens, de rimpelige punt van zijn piemel stak als een garnaal uit een scheur in zijn broek en zijn tenen waren blauw-rood. Gewoon een drenkeling. Een dooie. Maar de dooie slaakte een zucht en begon weer te leven zodat de jongen overeind schoot. 'Nuca?' riep hij voorzichtig. 'Nuca? Nuca?! NUCA?'

De man probeerde zich op te richten, draaide zijn hoofd naar de jongen en strekte een arm naar hem uit. Maar de jongen holde weg, het strand af en langs het rotspad omhoog, hijgend en armzwaaiend dat de schapen

wegstoven, en boven bleef hij doorhollen in één run tot het huis. ‘Nuca!’ schreeuwde hij. ‘Nuca is er! Nuca! Dood op het strand. Bijna dood!’

Dat vonden ze wel een goeie mop van hem. Een goeie thuiskomer. Niet achter hem gezocht, zoiets.

Maar de jongen bleef opgewonden en bleef schreeuwen: ‘Nuca! Nuca! Eerst bruinvis. In de golven, vis! En ineens man. Op het strand. Kijken! Kijken! Kijken!’

Ze lachten en streken over zijn hoofd, schuddend aan zijn haar, maar hij rukte zich los, het was wáár, Nuca op het strand, de toverman, de vogel, de vis. Kijken, kijken, kijken!

‘Hij heeft te veel golven geteld!’ riep er een, en daar lachten ze bulderend om. Maar Colbran wilde wel gaan kijken; hij hoorde meer dan alleen verzinsel in de stem van de jongen; misschien lag er iets van waarde.

De jongen trok aan zijn arm als een aangelijnde hond. ‘Daar!’ wees hij. ‘Daar! Daar!’

Er dreef inderdaad iets in zee, de restanten van een boot, meende Colbran, en ineens nieuwsgierig holde hij het rotspad af naar het strand. ‘Daar!’ wees de jongen nu duidelijk. Hij bleef op veilige afstand terwijl Colbran naar de gevaarlijke dode toeliep, en hij bleef toekijken terwijl Colbran ermee bezig was en het lijk tenslotte als een zware zak over zijn schouders nam.

‘Pas op! Hij gaat vliegen!’ riep de jongen gruwend. Maar het was toch te veel gewone man wat daar gedragen werd, met een afhangend hoofd dat zwabberde op de maat van Colbrans lopen, water druipend uit de natte haren en uit de open mond.

‘Dood? Ja? Dood?’

‘Ik geloof het niet.’

De klim langs het steile rotspad ging moeizaam. De drenkeling was zwaar. Maar pas toen ze hem binnen hadden neergelegd bij het vuur, en zijn natte kleren hadden uitgesjord, zagen ze wat een beest van een kerel het was, met haren over zijn hele lijf. De grootste van alle wolvevachten paste nog maar half over hem heen.

‘Nuca?’

‘Nee, het is Nuca niet, jongen. Gewoon een drenkeling van een boot, kapotgevaren op de rotsen.’

Waar vandaan?

Dat wist niemand.

Maar de oude Iarnan bleef naar het gezicht van de drenkeling kijken: rood opgezwollen met dikke konen, woest krullend haar rondom de hele kop, de half open mond als een donker gat in de begroeiing. Het vale licht van buiten en het gele van de flakkerende vlammen uit de haard gaven het iets spookachtigs. ‘Ik ken die man,’ mompelde hij. ‘Ik ken dat gezicht. Maar waarvan?’

3.

- 'n Beest hoor, een beest! Niet kapot te krijgen. Hoeveel emmers ik uit z'n lijf heb gedrukt, allemaal brak water, met stukjes d'r in, van z'n longen denk ik; er was haast geen plaats meer voor asem. Hele borst vol water. En nòg niet dood. Weet je nou al waar je 'm van kent? Nee?

- Van lang geleden ... heel lang geleden, maar ...

- Is 't je broer soms?
- Nee, nee, niet m'n broer ... ik heb geen broer, ik heb ... verrèk ...
- Ja? Verrek? Wat verrek?
- Dat kàn niet. Maar 't is 'm wel, ik zie het ineens. 't Is die gek.
- Welke gek?
- Z'n naam weet ik niet meer, maar hij was knetter. Bezeten was hij, met z'n boot. Die boot ja! Die boot, die boot. Ik zie het ineens voor me, een heel stel gekken was het, die moesten en zouden de zee op, met z'n allen. Moesten en zouwen. Jongeren, weet je, die geen rust in hun reet hebben, die al naar de Overkant willen voor ze dood zijn. En je krijgt het ze niet uit hun stomme kop gepraat.
- Overkant?
- Ik geloof verdomd dat 't 'm is, die gek ..

4.

- Een beetje soep ja. Goed heet. Zal hem goed doen. Niet te hard slaan op die rug, 't komt er al uit. Mooi, mooi! Nog steeds zout, wat eruit komt, proef je wel? Allemaal de zee. Hee ouwe jongen, had je 'm willen leegdrinken soms? Ik dacht al, wat staat de vloed toch laag de laatste tijd, maar nou mot je 't toch allemaal weer uit spugen hè? Goedzo, goedzo, uche uche ja. Hierzo, drink maar uit het kommetje, d'r zit gedroogde munt in. Dat geneest. Lekker?

5.

- Maar hoe lang geleden dan? Je was nog jong, zeg je, zó lang kan iemand toch niet ... jaren en jaren, hoeveel jaar moet dat geweest zijn, zó lang kan iemand toch niet in een boot ... ik zeg: zó lang kan iemand toch niet ... ja *luisteren* jullie nu even allemaal, ja? Ik vraag hoe jong hij dan precies was, hoeveel jaar het dus geleden moet zijn dat onze schipbreukeling vertrok, àls hij het is, want het lijkt me toch onmogelijk dat een mens jaren achtereen in een boot op -

- Een *mens*?

- Ja wat bedoel je?

- Een *mens*? Met hele emmers water in z'n donder? Dat is een vis! Dat is Nuca, die daar ligt, en straks komt hij spartelend z'n bed uit.

- Hahaha!

- Hahaha ja! Die jongen van ons is wel simpel, maar *dat* heeft hij goed gezien, meteen al van 't begin, want zulke dingen zien ze, de simpelen. Daar hebben ze het Oog voor.

- Zorg jij dan maar dat je die vis meteen vangt als hij begint te spartelen. Dan kan je hem gelijk roosteren in de haard.

- Ik kijk wel uit.

- Ja, kunnen we nu doorgaan met waar we 't over hebben?

6.

- Kom hier jongen, breng dit eens even naar hem toe.
- Heet! Heet! Te heet!
- Niks te heet. Vooruit, pak an!
- Ik-ik ...
- Doe niet zo schijterig jongen. Hij slokt je heus niet op, daar ben je veel te scharminkelig voor. Die botjes van jou, daar zit niks -
- Auwauw!
- Vooruit dan, pak an die kom. Die soep lust hij. En niet morsen onderweg!

7.

Den verdronkene lustte de soep inderdaad. Hij slurpte en smakte en zoog zijn tanden leeg. ‘Wat doe je bang jongen? Denk je dat ik jou wil opvreten? Is er meer?’

De jongen pakte de lege kom aan, als een schuw dier dat voor het eerst een hapje uit de hand waagt, en holde ermee naar de keuken.

Drie kommen slurpte de drenkeling achter elkaar leeg zonder de jongen op te eten en zonder in een vis te veranderen of het raam uit te vliegen.

‘Hoe heet jij dan, kereltje?’

Kereltje had nog nooit iemand tegen hem gezegd.

‘M-malle,’ stamelde hij.

‘Malle?’

Hij knikte en sloeg zijn ogen op en werd zo verschrik-

kelijk getroffen door de blik van de geweldenaar dat hij in sidderende verwarring raakte en zijn ogen meteen weer neersloeg.

‘Ben jij zo'n malle dan?’

De jongen kon niks uitbrengen.

‘Kijk me aan, kereltje.’

Het was verschrikkelijk om dat te durven, maar nog verschrikkelijker om niet te gehoorzamen. Hij keek en verdronk.

‘Was jij dat? Aan het strand?’

‘J-ja,’ stamelde hij, nog meer verdrinkend. Maar toen ineens: ‘Golven tellen. Ik, golven en toen ... kwam u.’

‘Zo?’

‘B-bent u Nuca?’

‘Nuca?’

De jongen knikte. ‘Bruinvis,’ verduidelijkte hij.

‘Waar heb je 't over, kereltje? Bran heet ik. Bran.’

8.

- Bran? Heeft hij dat gezegd? Bran? Hoor je dat, Iarnan? Klopt dat? Bran?

- Verdomd! Bran! Dat was zijn naam, ja.

- Dan heb je toch gelijk gehad. Dan is hij het, degene waar je het over had. Als dat zo is, dan zal hij wat te vertellen hebben zeg! Zoveel jaren achter elkaar op zee! Daar ben ik benieuwd naar.

Ze waren er allemaal benieuwd naar. Maar toen ze naar hem toe kwamen om hem uit te horen, lag hij in diepe slaap.

9.

- Er gaat net zoveel soep in die man als er water uit hem gekomen is. Kalére! Dit is m'n derde pan al.

- Eten en slapen. Hoe lang gaat dat nog duren?

10.

Het ging nog zeven dagen duren, duim, wijs, mid, ring, ping - duim, wijs, had de jongen geteld, en dat heette zeven. Het nieuws over de aangespoelde drenkeling had zich verspreid en het huis zat vol nieuwsgierigen. Er was een vis het strand opgekropen en voor de ogen van de Malle veranderd in een kerel. Die lag alleen maar te slapen onder een dek van vijf wolvevachten, maar een nieuwsgierige dienstmeid had eronder gegluurd en z'n kieuwen gezien. En die jongen, die Malle, die week niet van zijn zijde. Die was ingetoverd door de vis-man. Dat krijg je gauw met zulke halfgaren, die komen van Elders. Die zijn gewisseld. Die Vis-man is ook van Elders. Ja, ze zeggen van de Overkant, maar dat moet nog blijken. Wacht maar tot hij op komt dagen, dan heb je het zó gezien, wat voor vlees in de kuip zit. Wacht maar eens af.

11.

Het vlees dat na zeven dagen uit de kuip kwam was formidabel. Je zag meteen dat daar een held stond. Een ech-

te. Ze hadden hem nog niet rechtop gezien, en nauwelijks verscheen hij in de zaal of iedereen schoot overeind om zijn plaats aan te bieden. Met open mond bleven ze staan kijken naar de formidabele schreden waarmee hij tussen hen doorliep en de formidabele fierheid waarmee hij ging zitten. En ze bleven maar overeind, in onzekere afwachting of er nog iets ging gebeuren, een verandering in vis bijvoorbeeld, of in vogel, of een opstijging, of gewoon een verbrijzeling met één slag van een hunner schedels.

De geweldenaar opende zijn mond om te spreken. ‘Is er nog soep?’ vroeg hij.

Zoon van de Donder, op zijn minst, dat hoorde je aan zijn stem. Vreselijk zou zijn woede zijn, een orkaan die het huis omver zou blazen en golven zou rondspugen waarin ze allemaal zouden verzuipen als niet onmiddellijk en dadelijk de hele pan, met één lepel voor hem alleen, haastig zou worden binnengebracht.

De jongen die naast hem op de grond was gaan zitten, kwam overeind om een kommetje te halen uit de keuken. ‘Soep ja,’ zei hij. Geen bliksemstraal trof hem in de rug, geen mokerslag verpulpte hem; ingetoverd was de Malle, dat bleek inderdaad duidelijk.

De donderzoon lepelde zijn soep slurpend naar binnen, likte de rand van de kom schoon en daarna zijn vingers. ‘Hèèèh!’ bracht hij voldaan uit. Hij keek de kring rond. ‘Wat staan jelui te gluren? Nog nooit een mens soep zien eten?’ Hij begon bulderend te lachen waar ze verschrikt van achteruit deinsden, maar een enkeling vatte moed en begon voorzichtig mee te huhhuhhen. Toen werd het weer stil.

‘Jaja,’ zei de donderstem nu. ‘Dat is goeie soep die jullie maken. Heeft me er weer bovenop gebracht. Bedankt. Voor het redden ook, trouwens.’

Wat moesten ze daarop antwoorden? Heftig knikken maar, wat hij goed kon zien. En hem toestralen en toeglimmen. Donderzoon in hun midden goed gestemd houden, één verkeerd woord, één verkeerde beweging, en hij veranderde in een vuurspugende draak. Ze gluurden voorzichtig naar zijn voeten, of er niet toch klauwen aan zaten.

‘Mijn boot?’ vroeg hij nu. ‘Is daar nog iets van over? Nog iets van gevonden?’

‘B-boot?’

‘Ja man! Waarmee ik op de rotsen ben gelopen, goddonder!’

Ja ja! Dat wisten ze. Vreselijk. Niks van teruggevonden nee. Of toch. Ja toch! Colbran had wat gevonden. Colbran?

‘Uh ... een paar stukken huid. Touw. En een houten spant - eh Heer.’

‘Dat alles?’ De held bleek geslagen te kunnen kijken. Daar moest wat aan worden gedaan.

‘W-we kunnen,’ begon Colbran voorzichtig, ‘we kunnen u wel een nieuwe ... een andere boot verschaffen, eh Heer, als we u daarmee van dienst zouden kunnen zijn ...’

‘Huh? Boot? Nee nee niks geen andere boot. Ik hoef niet meer. De zee heb ik gezien. Dank je wel.’

Hij keek strak voor zich uit, over de leeggeslurpte soepkom naar oneindige verten, zo begrepen ze, naar

wonderdingen die hij gezien had, misschien wel aan de Overkant van de grijze zee waar het Land van de Eeuwige Jeugd lag en de dood niet bestond. En ziekte ook niet. De nieuwsgierigheid laaide vreselijk in hen op, maar niemand durfde de brandende vraag te stellen. Wat ze wel durfden was Iarnan naar voren duwen en zeggen dat hij tegen de grote held moest zeggen dat hij hem nog kende van vroeger. ‘Zeg dan, Iarnan! Zeg dan!’

‘Ik-ik ...’

‘Wat is er man? Moet ik je kennen?’

‘Ik-ik ...’

‘Wat doen jullie toch schijterig allemaal! Ik vreet je niet op.’ De held lachte bulderend. ‘Wat moet je, man?’

Iarnan stond ineengekrompen onder alle aandacht. ‘U ... u bent toch Bran?’

‘Die ben ik, ja.’

‘Ik ... ik was er bij toen u vertrok. Van de West-Klif ...’

‘Wat vertel je me nou? Is dat waar?’

‘J-ja. En dat is lang geleden. B-bent u al die tijd onderweg geweest?’ Iarnans zinnen durfden langer te worden.

‘Al die tijd ja.’

‘Gòh,’ bracht Iarnan uit. En na korte stilte nog eens gòh. En omdat de held van zo dichtbij toch niet de indruk maakte hem tot moes te willen slaan, waagde Iarnan: ‘Maar de anderen? U was toch met een heleboel, veertien dacht ik, toen u -’

‘Zeventien.’

‘Zeventien?’

‘Dat zeg ik, ja. Er zijn er nog drie bij gekomen.’

‘Oo?’

‘Heb je ze niet gezien dan? Die drie?’

‘N-nee ...’

‘Nou ja, we waren ook al een eindje de zee op toen ze kwamen aanzetten, drie man sterk. Mee! riepen ze. We moeten mee! En ze liepen zo van het strand het water in. Wij riepen dat de boot vol was, maar ze kwamen ons gewoon achterna, zwemmend door de branding en schreeuwend dat ze mee wilden. Méé wilden!’

De held zweeg en bekeek het gebeuren nog eens hoofdschuddend. Iarnan en de rest van de toehoorders wachtten beleefd tot hij verder ging:

‘Tja wat doe je dan? Je kan zulke kerels toch niet laten verzuipen. We zijn omgedraaid en hebben ze aan boord gehesen. Zeventien bij elkaar dus.’

De held werd een beetje mens in hun midden. De tongen kwamen los, allemaal tegelijk en door elkaar heen:

- Waar ging de tocht dan naartoe, heer Bran?
- En waarom wilden die drie dan mee, heer Bran?
- Avontuur? Ging 't om avontuur?
- Maar hoe wisten ze dan dat -
- Avontuur! Zomaar in 't wilde weg zeker!
- Nee wiedes niet. Ze wilden duidelijk ergens naartoe.
- De Overkant natuurlijk!
- Overkant? In een boot zeker! Dan ben je wel goed gek.
- Anderland!
- Ach hou op, man! Daar zat iets heel anders -
- Laat Bran toch vertellen. Heer Bran?
- ...

- Ja, heer Bran? Wat zat daar achter?

- Wat zat daarachter? Wat zat daarachter? Echt weer een vraag voor jou! Zoiets moet je begrijpen, man, wat daarachter zat. Geen gewin om je buik mee te vullen, maar jij kent niks anders, dus.

- Houden jullie je bek alsjeblieft! Laat heer Bran verder vertellen. Heer Bran?

- ...

- Heer Bran!!

- ...

- Niks aan de hand, mannen. Gewoon in slaap gesukkeld. Hij is nog niks waard. We leggen hem gewoon weer hiernaast. Ja jongen, ga jij maar mee, dan kan je mooi bij hem waken.

12.

De vacht stonk nog ontzettend naar wolf, en de man nog ontzettend naar zilte visse-zee en zweet. Maar de jongen draaide zijn hoofd niet weg. Hij had de held toegedekt en was naast het bed op de grond gaan zitten. Heel even hadden hun blikken elkaar weer gekruist; daarbij had de geweldenaar zijn hand op het hoofd van de jongen gelegd en was zo ingeslapen. De jongen wilde wel zo blijven zitten voor de rest van zijn leven; het was vliegen en zwemmen tegelijk, het was Nuca zonder dat er bergen of zee aan te pas kwamen; hij begreep nu wat god op aarde betekende - hij zou nooit meer van zijn zijde wijken.

13.

- Het is de zon. Die loopt toch ook naar het westen? Elke dag?
- Ja.
- Nou, die trekt. De zon trekt ons allemaal mee.
- Dat zeg jij.
- 't *Is* zo, man! Wij hebben toch nooit iets anders gedaan dan naar het westen trekken? Jaren en jaren en jaren? Twee zeeën over. En nu staan we voor deze. De derde. En deze moeten we ook over. Van de zon moet het. Voel je dat niet!
- Ikke niet nee.
- Nou maar de meesten van ons wel. En die gaan ook. En dan heb jij maar te volgen. Of je blijft hier natuurlijk. Om te verrotten.
- Verrotten? Waarom verrotten?
- Omdat je niet bewéégt, man!
- Houden jullie tweeën eens op met dat geleuter. 't Heeft met de zon niks te maken. 't Is de zee die trekt.
- De zee? Ja, als je in een stroming verzeild raakt.
- Dat bedoel ik niet. Als je boven op een rots over zee staat uit te kijken. Dan voel je hem trekken.
- Naar de diepte?
- Naar de Overkant.
- Nee hoor! Het is de diepte. Naar de bodem waar ...
- Bemoei jij je er niet ook nog mee alsjeblieft.
- Jawel jawel. Op de bodem van de zee! Daar ligt de Wonderwereld. Daar dansen de verdronkenen in de straten van schelp. De hele stad is van schelp, glinsterend wit,

je kunt de klokken horen luiden, en het gezang, en er bestaat geen verdriet en geen dood. Craig heeft het zien liggen, waar de zee helder was en blak. Op een windstille dag, en ...

- O ja?

- Vráág het hem. Vraag het aan Craig. Op een heldere dag heeft hij het zien liggen, op de bodem. De Wonderwereld. En die trekt.

- Zo! En waarom spring je er dan niet in? Als die zo trekt?

- Nou. Waarom varen jullie de zon niet achterna dan? Met z'n allen?

14.

De held sliep nog lang en veel, maar hij ging nu wel zelf iedere keer naar buiten om te kakken en te piesen. De schaal naast zijn bed hoefde niet meer. Dat had de jongen verschrikkelijk gevonden, het moeizame hurken met gezucht en gesteun, de smerige geluiden en onbeschrijfelijke stank. En het wegdragen van de schaal, zijn hoofd zo ver als mogelijk afgewend, daarbij een keer bijna struikelend en bijna gevallen. Ugh! Maar mens was de god er wel door geworden, onontkoombaar had de man, gehurkt kakkend zijn Nuca-wezen voor de jongen afgelegd, en de volgende dag toen de held weer rechtop als een reus te midden van de anderen troonde, zat de Malle zonder schroom aan zijn voeten.

‘Het westen? Welnee, de wind dreef ons naar het noor-

den. En maar goed ook! In het westen donder je van de wereld af, is het niet zo?'

Ze knikten ernstig om te laten zien dat ze van dat verschrikkelijke gevaar af wisten.

'Maar 't is niet zo, hahaha!' bulderde de avonturier. 'Je kan zo ver varen als je wil, de zee blijft zee, en geen afgrond te zien.'

Dat geloofden ze niet. Of bedoelde hij de Overkant? 'Hoe ver ben je ... bent u dan geweest, heer Bran, in het westen?'

'Maar hij ging toch naar het noorden? Zei hij net?'

'Noorden ja.'

'En waar kwam u dan uit?'

'Bij een hond,' antwoordde de avonturier.

Ze durfden niet te lachen.

'Ja maar heer Bran, de Overkant, Anderland, bent u dáár geweest, waar de ... waar de ...' De vraagsteller durfde niet verder opperen, en er kwam geen antwoord. Het hele gezelschap keek gespannen naar het doorgroefde gezicht van de heldhaftige zeevaarder. In het flakkerende licht van het haardvuur leek het aarzelend ja te knikken. Of was het nee?

'Anderland, heer Bran! Hebt u het gezien? Bent u er geweest? Vertel ons. Vertel!'

De jongen aan zijn voeten meende heel vaag een glimlach op het gezicht van zijn held te zien verschijnen.

'Ben ik er geweest?' herhaalde Bran zachtjes, alsof hij het zichzelf vroeg. 'Waar ben ik niet geweest? In zoveel landen, eilanden, en overal water, overal lucht, wolken, regen, storm, rotsen, strand, gras, struiken, bomen ...'

‘Vertel!’ riepen ze. ‘Vertel!’

‘Maar wat is er te vertellen? We voeren over zeventien golven en dat zeventien maal zeventien maal. Naar het noorden, zoals gezegd. Dagen en dagen, tot er land in zicht kwam. Een eiland.’

‘Een eiland! Welk eiland, heer Bran? Waar?’

Hij antwoordde: ‘In zee.’

Nu waren er een paar die voorzichtig durfden te lachen, en Cuchu durfde zelfs te vragen: ‘Het eiland van de vrouwen?’

‘Nee vogels,’ antwoordde Bran. ‘'t Zag er zwart van. Of liever: wit, van hun schijt.’

Dat zagen ze niet. Ze zagen de vogels. Mooie slanke vogels met soepele halzen die 's nachts vrouw werden en bij je kwamen liggen. ‘Hoe-hoe lang bent u daar gebleven, heer Bran?’

‘Waar? Bij die vogels? Een dag of wat. Er was niet veel te halen daar, en we raakten door onze voorraden heen. We waren met drie man meer tenslotte. Hadden we niet op gerekend. Maar goed, een beetje drinkwater hebben we kunnen innemen, en toen zijn we weer verder gegaan, op zoek naar beter land, en dat vonden we gelukkig daar in de buurt. We hoorden een hond en dat was een goed teken. Waar een hond is, daar zijn mensen, maar hoe dat beest ook te keer ging toen we aan land stapten, er verscheen niemand. Geen levende ziel. En dat beest bleef maar blaffen, als een gek. Er stond een hut, duidelijk bewoond; daar hebben we een tijd zitten wachten tot er iemand zou komen opdagen. Maar nee. En we hadden een honger! En er lag van alles: appels, roggebrood, schape-

kaas, vlees. 't Water liep ons in de mond, want aan boord hadden we alleen nog maar beschimmelde korsten en de vis die we vingen hadden we rauw moeten eten. Jongens afblijven! moest ik telkens roepen, maar ze vraten er toch stiekem van, de schoften. Vooral die drie. Daar hebben we nog mee te stellen gehad, met die drie! O er was ook nog een kat daar in die hut. Nou ik zo bezig ben komt het allemaal weer in mijn herinnering terug. Die kat! Want het gebeurde ook met een van diezelfde drie - die ziet daar aan de muur een riem hangen, een stuk van een paardetuig met een zilveren gesp eraan. Mooi ding. Mooi bewerkt. Hij pakt het van de muur om het goed te bekijken, springt me die kat op hem toe en geeft hem een haal over z'n smoel. Bijna z'n oog eruit gekrabd. Haha! Wij lachen. Waakse kat!'

De held zweeg. Iemand gooide een paar turven op het vuur; de rode gloed werd dof en er kwam een grijsgele walm die penetrant stonk.

'En toen, heer Bran, kwam er iemand opdagen?'

'Tenslotte wel, ja. Na een dag of twee, drie eindelijk.' Hij keek voor zich op de grond, alsof de herinnering daar afgebeeld lag en hij grinnikte even. 'Een tamelijk jonge kerel nog, zo te zien, komt op wankele benen te voorschijn. Had zich verstopt gehouden, al die tijd. Uit angst. Dacht dat we zeerovers waren of zoiets, en de boel kort en klein kwamen slaan. Maar dat was meegevallen, had hij gezien, en nu waagde hij het er maar op. Hij verging van de honger en dorst. 't Was best een aardige kerel. Hij had er een beetje rogge staan op een landje, en vis vangen kon hij goed. Hij wist precies waar en wanneer z'n netten uit

moesten; had hij van z'n vader meegekregen, een speciale gave, vertelde hij. Had iets te maken met walvissen, enfin zo raakten we aan de praat. Hij was daar verzeild geraakt na een storm en had voorlopig geen zin om daar weg te gaan. Hij vond het wel best op z'n eentje. Of wij soms ook verzeild waren, vroeg hij.

Nee, zeiden wij.

O? Waren we dan op weg naar huis?

Nee, zeiden wij.

Dat begreep hij niet. Hoe dan? Waren we op heenreis? Waar naartoe dan? Nog verder naar het noorden? Daar moest het vreselijk koud zijn, had hij gehoord. En eeuwig nacht. Daar kwam de zon nooit.

We gaan naar het westen, zeiden we.

Daar moest hij om lachen. Verder west is helemaal niks meer, zei hij. Hij had het een paar keer geprobeerd met z'n bootje, maar die zee daar was oneindig, dat was enkel water, tot waar de zon onderging, en daar viel je eraf.

Dat zouden we nog wel eens zien, antwoordden we.

O ja? Dan moesten we rekenen op een lange tocht. Misschien wel jaren, zei hij.

Wij lachen, jaja, jaren!

Maar hij schudde zijn hoofd. Hij laadde onze boot vol met zijn roggebroden. Voor onderweg, zei hij.

Hoeft niet! Hoeft niet! riepen wij. Maar hij heeft wel gelijk gekregen: we zijn jaren onderweg geweest.'

De toehoorders waren zo stil dat het geruis van de zee uit de verte doordrong.

'Jaren inderdaad zijn we onderweg geweest.'

'Naar het westen, heer Bran? Jarenlang? En ... gevonden? Anderland?'

‘Anderland!’ riep de held. ‘Dat is de naam hè? Anderland! Waar geen kou is en geen kilte, geen mist, geen regen, geen winter, geen honger. Anderland, waar de koeien en de schapen gebraden rondlopen en de beken van schuimend bier over de stenen bruisen, waar de vrouwen jong zijn en mooi en willig, waar de tanden niet uit je bek rotten en je voeten niet verkreupelen in een spleet. Dàt land hè?’

Ze knikten begerig. Ja, dàt land!

Bran keek weer voor zich op de grond en schudde langzaam zijn hoofd. ‘Ik zal het vertellen,’ mompelde hij. ‘Ik zal het jullie allemaal heel precies vertellen, wat er daar in het westen in die grijze zee ligt. Ik ben er geweest.’

Ze hielden hun adem in.

‘Maar eerst soep. En nog een potje slapen. Want ik ben nog geen pest waard.’ Hij gaapte luid en onbeschaamd, met wijd-open bek. Hij had al zijn tanden en kiezen nog. Hoe oud was die man?

Of *man*?

15.

Er was geen soep; er was schaap. De jongen bracht een dikke bout met harde zwarte korst wegens te lang aan het spit bij te heet houtvuur eronder, maar de tanden en kiezen van de schipbreukeling zaten nog goed vast; hij beet ermee tot op het bot, zijn neus tegen de hard gebakken korst, en trok het vlees scheurend los.

‘Hap?’

De jongen had begerig zitten toekijken, maar durfde niet meteen.

‘Hierzo.’ De afgebeten klomp vlees werd hem in zijn gezicht geduwd voor een mannenhap.

‘Goedzo jongen.’

De Malle begon ijverig te kauwen, gloeiend van trots, bereid onmiddellijk voor zijn held te sterven.

16.

- Je had hem moeten horen vertellen hee! Waar ze geweest zijn. Op een eiland zijn ze geweest, daar woonde alleen een hond. In een hut vol met eten. Dat hebben ze allemaal opgemaakt en toen kwam er een kat ..

- Die kat zat er al lang toch?

- Ja, die kat zat er al lang. Woonde daar ook. Samen met die hond.

- Een kat en een hond? Samen op een eiland?

- Heeft hij verteld ja. En die kat was waaks.

- Waaks? Mauwde?

- Nee krabde. Hele gezicht opengekrabd. Van één van die gezellen. Wou iets stelen. Wat was het ook weer?

- Helemaal niet stelen man! Je vertelt het helemaal verkeerd. Alleen maar kijken wou hij, naar een riem die aan de muur hing. Een mooi versierde riem, van een paardetuig, die wou hij even bekijken, dus hij pakt dat ding van de muur. Hing aan een spijker of zo, of aan een haak, of misschien over een klos, weet je veel, alleen maar om dat ding te bekijken - want wat heb je nou aan een paardetuig op zee, zeg zelf ...

- Ja ouwehoer, 't was een *riem*! Die kun je best gebruiken aan boord. Heel goed zelfs!
- Bemoei jij je er niet mee, laat *mij* vertellen.
- Maar je vertelt het verkeerd man! Je hebt niet goed geluisterd!
- O nee?
- Ja ik vind het allemaal best van jullie tweeën, maar wat was er nou met die kat? Wat deed hij?
- Die sprong hem in zijn gezicht man!
- Wie?
- Degene die die riem pakte. Die sprong hij in z'n smoel en haalde het compleet open.
- Oog eruit?
- Dat heeft hij er niet bij verteld. Zou best kunnen. Bij een dief. Ogen uitkrabben. Dat hij niks meer kan zien om te stelen. Zou heel goed kunnen.
- En die hond dan? Wat deed die?
- Blaffen. Aan één stuk door blaffen. Als een gek.
- Daar heb je ook niet veel aan, als hij niet bijt. En verder was er niemand?
- Jawel. Op 't laatst wel. Toen ze weggingen. Toen kwam er een man.
- Uit zee?
- Uit de zee? Nee, dat dacht ik niet. Hij had zich verstopt gehouden, die man, en ...
- Natuurlijk wel uit de zee!
- Uit de Wonderwereld kwam die man! Dat is het! Een verdronkene uit de schelp -
- O gottogot, daar begint hij weer! Hou jij nou asjeblieft op over die -

- Maar 't is wáár, 't is wáár, 't is natuurlijk waar. Hoe kan het anders? Die man, die ze een hoop brood meegeeft, dat is natuurlijk zo'n gelukzalige van de bodem. Hoe komt hij anders ineens aan zo'n macht brood? En hoe kan hij anders voorspellen dat de tocht nog lang zal duren? Vertel mij dat!

17.

Het nieuws van de aangespoelde schipbreukeling die zulke wonderverhalen te vertellen had, verspreidde zich steeds verder. De volgende avond zaten er nog vijf meer in de zaal en wachtten met spanning op de binnenkomst van de held. Wat een kerel zeg! Het miezerige jochie naast hem leek een dwerg, en hijzelf een reus. *Leek* een reus? Was er een.

‘Bran!’ riep een stoutmoedige. ‘Heer Bran! U moet verder vertellen! Van de vogels. De vogels op dat eiland!’

‘Jaaah!’ riep Cuchu met schitter-ogen waarvoor zich de verandering van die vogels in geile wijven al voltrok. ‘Jaaah!’

Bran ging zitten, de Malle naast hem op de grond. ‘Wat is daar meer van te vertellen?’ begon hij. ‘'n Klein eilandje vol vogels. Je zag ze eerst niet, ze zaten allemaal tegen de steile rotswand, hoog uit zee. Je moet daar geen schipbreuk lijden. Maar ineens zie je ze. Een wolk. Een reusachtige wolk die naar beneden duikt tot op het water. Maar 't zijn vogels die allemaal tegelijk opvliegen, of liever gezegd neerstrijken. Om te vissen. Meer is er niet van te vertellen.’

‘O. Maar u bent er wel op geweest? Op dat eiland? Heer Bran?’

‘Jawel. Om water in te nemen.’

‘Verder niks?’

‘Nee. Wat kijken jullie? Geloof je me soms niet, god-donder?’

‘Jawel jawel, natuurlijk wel nee nee zeker wel geloven we u, heer Bran.’ Ze krompen ineen onder zijn blik, onder de verpletterende mokerslagen van zijn heldenvuisten die elk moment konden neerregenen als ze hem niet geloofden. ‘Oh vast en zeker alleen om water in te nemen en verder niets.’ Ze beaamden het wel drie keer achter elkaar.

‘En daarna kwam u bij die hond?’ vroeg Colbran om het gevaar af te wenden.

‘Nee!’ zei de held. ‘Nee, die hond was eerder, maar nu herinner ik mij ineens die walvis! Die was daar ook. En het schapeneiland.’

Ze hielden zich stil om de nieuwe wonderen niet af te schrikken.

‘Dat schapeneiland,’ vervolgde de held, ‘dat was ook niet zo groot. 't Is een groep bij elkaar, die eilanden daar, maar wat er wel groot was, dat waren de schapen. Godkalere, als ik je vertel dat die krengen daar ...’ Hij breidde zijn armen zo wijd mogelijk uiteen om er een schaap tussen te krijgen maar zag dat het onvoldoende was en hield zijn meet-schaap tussen één hand en de muur, ‘... zó groot waren, dan geloof je dat niet maar 't is wel zo. Kanjers.’

Ze waren diep onder de indruk. De Malle lachte van

verrukking naar zijn held omhoog.

‘Ja jongen, dat waren pas schapen. Van de wol van één had je genoeg voor twee broeken en een jas en dan hield je nog over.’

‘En de mensen daar, heer Bran? Waren die ook zo groot?’

‘Geen mens gezien. Ik weet het niet. We hebben één zo'n beest te pakken gekregen en geslacht. We hadden er voor dagen te vreten aan, en dat brengt me op de walvis. Die was namelijk ook zo groot. Je ziet ze hier wel eens voor de kust, zo'n spuiter, een enkele keer ...’

Er waren er die ijverig knikten.

‘... maar het beest dat wij zagen leek wel een zandplaat. Hij lag stil, ik denk dat hij sliep, met z'n rug boven water; het was een windstille dag, nauwelijks golven, en daar roept German ineens: Hee jongens, roept hij, daar kunnen we best aanleggen! Mooi geintje: wij roeien er zachtjes naartoe, tot vlakbij, de voorsteven raakt het beest zowat, en we roepen: spring dan German! Spring aan land! Maar je had German moeten kennen: die doet het ook nog! Die springt die slapende walvis boven op z'n rug. Met het touw in z'n handen natuurlijk, om meteen weer terug te kunnen, maar er gebeurt niks. Geen beweging in die vis te krijgen. German loopt een paar stappen heen en weer, nog steeds geen beweging in de vis! Is-ie dood? roepen wij. Maar hij schudt van nee. Dat zou je trouwens ook ruiken ook, een dooie walvis. Toen roept German: jongens! roept hij, we kunnen hier best een vuurtje op stoken en een schapebout roosteren! (Zo kom ik op dit verhaal: door dat geslachte schaap) en hij begint

op en neer te dansen. Dat beest doet niks, die vindt alles goed! Hij had het nog niet geroepen of daar komt opeens leven in die walvis en met een zwiepert van zijn staart duikt hij onder. Nog een geluk dat German dat touw vast had, anders was hij verzopen!'

Tsjongejongejongejonge! Ze waren kapot van de geweldigheid. Zo'n enorm monster! En de schapen op dat eiland waren ook al zo groot. Cuchu vroeg met een schorre stem of dan ook die vogels op dat andere eiland zo groot waren geweest?

'Welnee. Doodgewoon.'

'Maar wat waren dat voor vogels, heer Bran?'

'Gewoon. Meeuwen en Jan-van-Genten en sterntjes en scholeksters en papegaaiduikers. Dat soort.'

'Ja maar, heer Bran ...'

'Ik ruik soep!' riep de avonturier, en de jongen aan zijn voeten sprong overeind.

'Goedzo Malle, goedzo! Ga jij het maar halen voor je meester!'

Ze riepen het pesterig. Spottend.

18.

- Hij wou het niet vertellen, hij wou het niet vertellen, hij wou het niet vertellen! Ik zag het aan hem! Soep riep hij. Soep om de aandacht af te leiden. Toen Cuchu wilde horen over die vogels.

- Over die vrouwen bedoel je.

- Nee nee, dat be-

- Jawel dat bedoelde je wel, geilerik. Je wilde horen dat 't allemaal wijven waren, die vogels. Lekkere wijven. Daar zou je midden tussen willen zitten.
- Liggen bedoel je!
- Hè hou op jullie.
- Geef 't maar toe Cuchu. Je denkt nooit aan iets anders, jij.
- Hou op, zeg ik! Er is iets heel anders met die vogels waar Bran niet over wil vertellen. Gewone vogels zei hij. Expres. Maar ik weet wel beter! Ik weet wat het zijn!
- O ja?
- Ja, dat weet ik. En ik zal het jullie vertellen: die vogels daar, dat zijn de zielen van de afgestorvenen.
- Zielen?
- Nou, geesten dan, als je dat liever wil horen.
- Zielen vertrouw ik niet.
- Vergeet het man, vergeet het. Dat komt wel. Geesten dus. Dat zijn die vogels, dat is zeker.
- En die onderzee dan, die daar dansen?
- Die ook, die ook! Oh die ook, zeker wel. Maar deze vogels, dat zijn de gedaanten van de afge-
- Gedaanten? Wat is dat nou weer?
- Vorm. De vorm waarin die geesten ...
- Worden we vogels als we doodgaan?
- Luister nou eens even ...
- Liever vogel dan schaap! Dat wel!
- Schaap?
- Nou, die schapen, op dat andere eiland, die waren toch óók groot?
- Ja?

- Ook geesten dus. Van dooien. Ik hoop niet dat ik een sch-
- Daar heeft hij toch helemaal niks van gezegd?
- Nee, maar je kan op je tien vingers natellen dat die sch-
- En die walvis? Zou die walvis óók een ...
- Walvis? Wat walvis? Ik weet niks van een walvis.
- Heb je dat niet gehoord? Toen was je er zeker niet bij, toen hij vertelde. Van die wallevis. Die lag in zee, en ze dachten dat het een eiland was, zo groot was die wallevis. Ze hebben er aangelegd en zijn er bovenop gesprongen.
- Ga weg!
- 't Is echt waar. Ze dachten nog steeds dat het een eiland was; ze wilden er effentjes blijven, vuurtje stoken, potje koken en zo, maar toen ze daarmee begonnen dook het beest opeens onder. 't Scheelde een haar of ze waren verzopen.
- Ga weg!
- Heus waar! Vraag 't hem!
- Ja ja, maar daar hebben we 't niet over. We hebben het over die vogels.
- Die 's nachts veranderen in lekkere wijven.
- Hou je nou op? Ik heb het over de zielen, de geesten van de afgestorvenen. Al die vogels. 't Viel mij ook op dat Bran vertelde dat ze daar niet zijn gebleven. Op dat eiland niet. Eigenlijk meteen weer zijn weggegaan.
- Om die kak toch? Daar gleden ze op uit.
- Ja, dat *zei* hij. Maar dat kan nooit de echte reden zijn geweest. 't Ging over iets heel anders.

- Wat dan?

- In het Rijk der Geesten moet je als sterveling niet komen. Als je daar inslaapt word je nooit meer wakker.

- En bij die schapen? Daar ook?

- Die schapen dat waren gewoon schapen.

- Die waren toch ook groot? Die schapen?

- Begin nou niet wéér.

- 't Is allemaal toverij daarginds. Wat ik je zeg. Hoe verder die zee op, hoe meer tover. Daar komt geen mens heelhuids van terug. Dat zeg ik. En je ziet het: waar zijn ze gebleven, al die anderen? Hij is toch met zeventien weggegaan? Vertelde hij? Waar zijn ze?

- Verzopen natuurlijk.

- Verzopen ja, maar hoe? En hijzelf niet? Hoe komt dat dan? Maar hij kikt er niet over. Hij vertelt helegaar niks niet. Je zou denken dat hij een beetje heeft rondgezwalkt hier en daar, en niks beleefd. Nou, vergeet het!

- Waarom zou hij niks vertellen dan?

- Omdat je dan meteen dood blijft, man! Weet je dat niet? Wie iets heeft gezien van de Overkant, van Anderland, van het Land der Verdronkenen, die kan er nog levend vanaf komen, zoals Bran. Maar één woord erover en pats je legt dood.

- Nou nou.

- Ja, jullie zitten me nu allemaal aan te gapen, maar het is precies zoals ik het zeg. Daarom vertelt Bran niks.

- Nou ... niks. Hij heeft toch ...

- Ja, gewone dingen vertelt hij. En hij doet net of er niks bijzonders is, daarginds op die verre zee. Maar onderhand. Als je goed luistert ...

- Ja maar ...

- Als je héél goed luistert naar wat hij zit te vertellen, dan kun je er toch achter komen waar hij gezeten heeft en wat hij heeft beleefd.

- Ja maar ...

- *Goed* luisteren. Dat moeten we.

19.

De zon had niet meer genoeg kracht om de stenen van de muur lekker warm te maken, maar erg koud was het nog niet. De schipbreukeling zat er tegenaan geleund terwijl hij een zeil repareerde. Er was een scheurtje ontstaan bij de aanhechting in de linker bovenhoek en ze hadden gevraagd of hij het dicht kon naaien voor het verder ging. Dat kon hij. En de jongen zou hem helpen. Aan die Malle had hij niks, meenden ze, maar de jongen was niet van Bran weg te slaan en zat naast hem. Zwijgend, half voorover gebogen zat de Malle toe te kijken hoe de ruige handen met de korte dikke vingers de naald door de harde stof duwden en aan de andere kant er weer uittrokken, de draad meesleurend van kringelig tot strak. Hij telde de steken: duim, wijs, mid... en bij ring stak hij zijn vinger uit om de kringels uit de draad te houden, want hij had goed gezien dat de draad niet wou en knopen maakte om er niet door te hoeven.

'Goedzo jongen!'

De Malle deed het bij elke steek, liet de draad keurig langs zijn wijsvinger glijden, ook toen het sneed en rood

bloed te voorschijn kwam.

‘Pas maar op dat ik je niet vastnaai, jongen. Dan bungel ja straks aan de gaffel.’

Dat was een mop! De Malle hinnikte als een paard, kon niet ophouden, herhaalde steeds weer bungel-je-aan-degaffel, hinnik hinnik hinnik.

‘Let op, jongen!’

20.

Vakwerk, die reparatie. Zulke preciese steken op gelijke afstand van elkaar, dat hadden ze nog nooit gezien. De held werd op steeds bredere basis held.

‘Dat hebt u meer bij de hand gehad, heer Bran, dat is te zien,’ zei Colbran.

De held knikte. ‘Zeil is niet zo'n kunst,’ zei hij. ‘Leer is erger: een gat in de scheepshuid dichtnaaien - we hebben het een paar keer moeten doen, met je poten in het ijskoude water. Fergus heeft z'n hand niet meer kunnen gebruiken daarna, eerst verstijfd, toen beurs, toen zwart en tenslotte van z'n arm afgerot. Maar hij bleef mans genoeg met z'n linker hoor.’

't Waren eigenlijk allemaal helden, die mannen aan boord van dat schip, begrepen ze. ‘Maar hoe kwam het dan, heer Bran? Op de rotsen gelopen?’

‘Nee, van het ijs.’

‘IJs??’

‘IJs ja. De zee vol ijs.’

Ze keken elkaar aan, bang voor hun ongeloof. IJs

kwam zo zelden voor. Een zee vol?

‘O ja heer Bran? En daar voer uw boot...tegenaan? Ze hadden er geen voorstelling bij in hun hoofd. IJs: een enkele keer een dun vlies op een plasje water, in de afdruk van een koeievoetstap of zo, dat kwam wel eens voor 's winters vroeg in de ochtend. Maar de *zee*? Helemaal bedekt met een vlies?

‘Nee,’ vertelde de held, ‘je raakt ertussen. 't Waren losse stukken ijs die ronddreven. Als rotsblokken.’

Hun hersens schakelden van vlies op blok. Het gaf geen begrijpelijker beeld.

‘O,’ zeiden ze.

‘Vertelt u nog eens van de walvis!’ riep iemand.

‘Walvis?’

‘Waar jullie hadden aangelegd!’

‘Ah, rondstampende German! Kletsnat terug in de boot. Ik geloof dat het drie dagen heeft geduurd voor hij droog was.’

‘Nog andere walvissen gezien, heer Bran?’

‘O jee, zo veel. Die kan je op je tien vingers niet natellen. Soms hele troepen bij elkaar, en die bleven dan bij de boot, zwommen er omheen en doken er onderdoor. Net nieuwsgierige koeien zijn het. Maar speels ook. Leuke beesten.’

‘Niet gevaarlijk?’

‘De meeste niet nee. Maar je hebt orka's, en dat zijn rotzakken. Moordenaars zijn het, met tanden als dolken, en die vallen een boot wel eens aan. Dat is ons gelukkig nooit gebeurd, maar we hebben wel meegemaakt dat een stel kleinere walvissen die om onze boot heenzwommen

door zo'n moordenaar werden verdreven.'

Tanden als dolken. Dat hadden ze duidelijk voor ogen. Hoe die zich aan de rand van de boot vasthaakten en hem omkieperden en de varensgasten in hun open bek lieten glijden. Waren de zeventien gezellen van Bran, of zestien dan natuurlijk, op die manier verdwenen? Opgeslokt? En alleen *hij* niet omdat hij zich had weten vast te klemmen aan de voorplecht? Of de helmstok? Of de kiel?

Ze durfden het niet hardop te vragen.

'... dagen en dagen en dagen achtereen niks als water en lucht. En toen kregen we ook nog storm. Golven zo hoog als de heuvels hier; de zee is een ketel met kokend water, alleen is het niet heet maar koud, en het schuim vliegt als vogels door de lucht. Je kan niks doen, je kan niet roeien, niet sturen, en 't zeil, als je 't niet op tijd hebt geborgen, is aan flarden. Je kan alleen maar zitten of liggen en je vasthouden. Als je gaat staan ben je verloren. Die stomme Crimthan moest zo nodig zeiken en kwam overeind om het te doen. Hij sloeg meteen overboord. Weg. We hebben hem niet eens horen schreeuwen. Eigen schuld. Je zeikt maar in je broek in zo'n geval. Alles is toch nat.'

Dat begrepen ze. 't Leven op zee is hard. (En dat is één van de zestien, telden ze bij zichzelf).

'Maar de storm bedaarde wel, daarna. Misschien hadden we hem toch overboord gegooid, anders, als het was blijven waaien. Dat helpt wel eens.'

Er werd geknikt.

'We waren een rot-end noordwaarts gedreven, de poolster zagen we 's nachts zowat recht boven onze kop, je

zou niet geloven dat dat kon, en daar kwamen we aan een kust, daar hoorden we gehuil. Gejank. Zingen leek het ook soms.'

'Meerminnen, heer Bran?' riep Cuchu belust.

'Hè man, kan jij het niet eens één keer over wat anders hebben?'

'Wàt nou? Wàt nou? Daar kun je toch niks mee? Met een meermin? Dat is toch heel wat anders?'

'Ja ja!'

'Hou op jullie! Laat heer Bran verder gaan!'

De held was niet geschokt door de onderbreking. 'Zeemeerminnen heb ik niet gezien,' zei hij droog. 'Die zijn te bloot voor het noorden. De vrouwen daar lopen in dikke pelzen.'

'Vrouwen Bran, vrouwen? Ben je, bent u echte vrouwen tegengekomen daar?'

'Laat heer Bran uitspreken Cuchu, hou je kop!'

Cuchu hield zijn kop. De zeeheld vervolgde:

'Zingen dachten we, maar het was gehuil. Van de wind in de touwen van een wrak. Dat lag daar half onder water; lekgeslagen op de rotsen voor de kust. En het was niet het enige dat we gezien hebben. Verschrikkelijk oord, die kust. Als je daar terecht komt in een storm, dan ben je er geweest, zoveel is zeker. En er is nog iets anders ook, en dat is vuur.'

'Vuur!'

'Vuur ja. Gloeiende stenen die door de lucht vliegen, en een rood-hete brij die van de bergen af de zee in stroomt. Je hoort het sissen op een afstand, en 't is er wit van de stoom.'

Dit was wat anders dan blanke zeemeerminnen. De toehoorders werden heen en weer geslingerd in hun emoties.

‘'t Kwam uit een berg,’ vervolgde de avonturier. ‘En je hoorde het donderen. We hebben geroeid als gekken om er zo gauw mogelijk uit de buurt te komen. Dagenlang hebben we doorgeroeid, westwaarts langs die kust, maar op veilige afstand ervan, en toen vonden we eindelijk een haven. Daar woonden een paar mensen ook. Voorzichtig aan maar, zei ik toen we aanmeerden, voorzichtig aan, want je weet nooit met vreemden, of ze je kop afhakken. Dus ik ging altijd maar vóór als we aan land gingen, met m'n zwaard in de hand, en dat maakt de vreemdelingen meestal vriendelijk. Ze waren te hoop gelopen, maar we konden geen woord van ze verstaan. En zij niet van ons. Dus dat werd handen- en voetenwerk. En lachen. Ze bleven vriendelijk, ook toen ik mijn zwaard had opgeborgen, en ze waren gastvrij. Eten, drinken en vrouwen, alles deelden ze met ons, maar toen we weer verder wilden gaan, na een paar dagen, hielden ze ons tegen. Nee nee! Ze trokken onze boot op het droge en wezen op de zee en op de lucht en op de zon en duwden ons hun hut weer binnen. Zeker storm op komst, dachten we, maar dat was het niet, het was iets heel anders: de winter.’

‘Winter??’ Dat moest nader worden uitgelegd.

‘De zon,’ vertelde Bran, ‘die stond daar toch al zo raar laag, en die kwam op het laatst helemaal niet meer boven aarde. Het bleef donker. En koud dat het werd!’

‘Maar die vrouwen, Bran? Hielden die je niet lekker warm? In het donker?’

‘Cuchu hou je rotkop!’ werd er geroepen - maar ze wilden het eigenlijk toch wel weten.

De held moest glimlachen. ‘Die vrouwen,’ zei hij, ‘die hadden een mannengezicht vol rimpels, hun haar stonk naar pies want daarmee wasten ze het, en voor het omhelzen kon je nog beter een beer nemen want die is minder dik.’

Zelfs Cuchu zweeg nu.

‘Daar zijn we de hele winter gebleven. Je werd er goed gek. Elke dag gedroogde vis. En alles om je heen wit. Wit wit wit. Van de sneeuw. Ja, goed gek werd je er.’

21.

De nacht was guur. De wind kwam uit het noordwesten en bracht plensbuien die met groot geweld op het dak en tegen de muur kletterden. Het lekte hier en daar. De Malle moest zijn leger wegschuiven en op twee andere plekken werden tonnen neergezet waar de druppels poink pink puunk trrrr in vielen. Je werd er gek van. Je kon ook horen hoe de zee beneden te keer ging; soms klotste een golf zo hard tegen de uitstekende rotspartij dat je de grond voelde trillen. Zou de aarde het houden? De Malle kon er niet van slapen. Hij liet zich van zijn leger afglijden en kroop muisstil op handen en voeten naar het vuur. Colbran zat er met Cuchu; ze pookten wat in de vlammen en gooiden er af en toe een turf op; ze spraken zachtjes met elkaar, onverstaanbaar omdat de wind zo bulderde op het dak.

De malle kroop tot vlak achter de twee mannen waar een beetje warmte van het vuur te voelen was. Hij kon nu wel verstaan wat ze zeiden, maar het kon hem niet schelen. Hun zacht brommerige stemgeluid was lekker om bij te liggen soezen op de harde grond, en gaf een gevoel van veilige geborgenheid. Na een tijdje kwam Craig er bij zitten; hij trapte bijna op de jongen zonder hem te zien.

- Zo makkers, kunnen jullie ook niet slapen?
- Nee, dat kunnen wij niet.
- Hadden jullie het over Bran?
- Toevallig niet nee.
- O. Ik eh ... stoor zeker?
- Nee hoor. Helemaal niet. Schuif maar aan, maar steek je tenen niet in de gloed.
- Ik kijk wel uit. Weertje zeg! Hè?
- ...
- Als Bran dit had getroffen, hier voor de kust, was hij nooit levend aangespoeld.
- Wou je het over Bran hebben?
- Nou, jullie hebben 't toch ook gehoord? Wat hij zei?
- Hij zei zo veel.
- Dat ze het vuur zagen. Dat uit de grond kwam.
- Ja. Gek.
- Gek? Niks gek. Dat is de hel, man! Dat daar is de ingang van de hel. Waar de verdoemden naar binnen gaan. Die komen van de wrakken, de scheepswrakken die daar gezonken zijn. Vertelde hij toch?
- Ja?
- Je kon de duivels horen krijsen. Die smeten met dat vuur. Die spogen het de lucht in. Zó uit hun bek. Naar de schepen.

- Maar Bran hebben ze niet geraakt.

- Nee. Bran niet nee. Dat is een geluksman, wat zeg ik, een Aangeraakte. Daar zijn de duivels bang voor. Die durven ze niet te pakken, met hun gloeiende vingers. En zo kon hij er door. En bereikte het Witte Niets.

- Wat zeg je nou?

- Waar alles wit werd om ze heen.

- Sneeuw ja.

- En de zon niet meer boven de grond kwam. Nou, 't is duidelijk wat dat betekent.

- O ja?

- Natuurlijk man! Dat is het Voorland.

- Voorland. O.

- Vóór je in Anderland komt, man! Dan kom je eerst in Voorland. Dat is het Witte Niets. Daar is ook niets. Zelfs geen zon.

- Maar ze hadden er wel dikke wijven. Zo dik als beren, vertelde hij toch?

- Ja, hou jij es even je bek.

- Maar weet je wat dat betekent? Als ze daar zijn geweest, in Voorland, dan zijn ze ook in Anderland geweest. Dat is zeker. Het Eiland der Gelukzaligen.

- Ah! Waar de slanke deerntjes zitten! De slanke ... wat is er Colbran?

- Niks man, niks. Ik ga gewoon slapen. Ajuus.

- O. Nou. Welterusten dan.

- Jij ook altijd! Het Eiland der Gelukzaligen is wel wat anders hoor.

- Ik hoef niks anders.

- Jij met je slanke deerntjes, begrijp je niet wat het be-

tekent, dat Bran daar is geweest? In Anderland?

- Ik begrijp niet waarom hij dan is teruggekomen.

- Nee. Maar het bestaat dus niet alleen, dat Land, je kunt er ook komen. Bran is er het levende bewijs van.

- Oooh, als je er toch *echt* zou kunnen komen. Ik zou zwemmen, weet je dat? De hele grijze zee zou ik overzwemmen, als ik wist waar het lag, en dan stonden ze daar al klaar met droge doeken en trokken je natte kleren van je reet, en oooh...

- Hee, kunnen jullie wat zachter doen?

22.

De storm was geluwd maar de lucht was nog nat. Tussen de wolken kwam een plek blauw te voorschijn, doorzichtig blauw zoals je anders nooit ziet, en de held wilde naar het strand. De jongen kwam achter hem aan, wees het rotspad, bood zijn schouder als steun - de krachtpatser bleek toch zwakker dan binnenshuis de indruk was geweest, en daar gingen ze, omzichtig afdalend en met omzichtige passen voortbewegend over het harde zand langs de waterlijn, de zware leunend op de lichte.

'Gaat het, kereltje?' vroeg de zware.

De jongen knikte heftig, gestaag voortlopend in zijn moeilijke kramp om toch vooral de eervolle steun te kunnen blijven geven.

'Ik ben nog niks waard,' mompelde de held. 'Helemaal niks.' Het klonk een beetje triest en de jongen lachte grijnzend.

Het stuk waar ze liepen was ontzettend schoon gespoeld, als op de eerste scheppingsdag, maar waar de vloed op zijn hoogst was geweest lag een strook afgedankte spullen. Dooie vissen, wier, schelpen, resten schuim, veren, hele vlerken, aangevreten meeuwen en één grote vogel, met geknakte hals en een blind starend oog vol vliegen. Waarachtig ook een dood schaap. Hoe dat in zee terecht was gekomen? Eén poot stak schuin omhoog alsof het verkeerd aan het lijf was gezet.

Verderop lag een stuk hout. En nog een, en nog een. Wrakhout, allemaal vers.

'Boot!' riep de jongen. 'Uw boot hè?'

Bran bleef staan en keek starend naar de brokstukken in het zand. Hij draaide er een om met zijn voet; een lap leer van de scheepshuid zat er nog aan vast, vol plakkerig aangekoekt zand. Hij staarde en staarde en begon stommelingen te mompelen. 'Stommelingen, stommelingen, stommelingen, stommelingen...' elke stommelingen luider dan de vorige, en opeens keerde hij zich tegen de branding en het schuim en de nog woeste golven en brulde: 'Stomme idioten! Stomme stomme stomme idiote goddonderse ezels!'

De jongen was een paar passen achteruit geweken en begon bijna te huilen.

'*Jij* niet!' brulde de verschrikkelijke tegen hem. 'Jij hoeft niet te janken. *Zij* zijn het!' Met ontzettende arm wees hij naar het einde van de zee. '*Zij* daar, die de boel hebben verstierd, die maar bleven zaniken en jennen en morren en zeuren en bidden en smeken: We willen naar huis, we willen naar huis, we willen naar huis. O, wat

hadden ze een heimwee, de stomme kerels. Beste vrouwen hadden we daar, een goed stuk land, gezond vee, en een warm bed elke avond. Goddonder! Een paradijs goddonder! Begrijp je dat, jongen?'

De Malle staarde naar zijn held als een hond die indringend door zijn baas wordt toegesproken en de bejegening achter de woorden tot zich laat doordringen. Hij knikte. Hij begreep het paradijs.

'Maar nee! Naar huis moesten ze. Ze hadden genoeg van de vrouwen daar. En het land. Naar huis moesten ze! Naar de turf en de mist en de klamme kilte. Brrwàhh!' Hij schopte het wrakhout weg met een verschrikkelijke trap van zijn rechtervoet. 'Kelten!' blies hij. 'Wat een Kelten! Brrrwàhh!' En weer zich tot de jongen wendend: 'Jij zou dat niet doen hè? Jij zou daar met zijn weggegaan hè? Terug naar huis? Geen Kelt gaat ooit terug naar huis. Die gaat verder. Die *moet* verder. Omdat hij Kelt is. Daar ben je het toch mee eens, jongen? Hee? Jij bent niet zo simpel als je eruit ziet. Mij hou je niet voor de gek, Malle. Mij niet. Jij bent een echte Kelt, wat?'

De jongen raakte door het dolle heen. Zo'n bejegening had hij in z'n leven nog niet ervaren. Hij danste en sprong en grijnsde en grinnikte met dier-geluiden in zijn keel. Hij vatte zijn held aan, alle eerbied uit het oog verliezend, en omstrengelde hem in onhandige apen-liefde. 'Ja ja jaaah!' bracht hij uit. 'Echte Kelt, echte Kelt, echte Kelt!'

'Rustig!' zei Bran. 'Rustig, rustig rustig jongen.' En opnieuw met zijn arm steunend op de frêle schouders van de Malle keerde hij terug.

23.

Die avond vertelde Bran over het ijs. De winter daar hoog in het noorden maakte van alle water ijs. Ook stukken van de zee. Als je een bak water buiten zette dan kwam daar niet alleen een vlies op, zoals hier wel eens gebeurde, maar de hele bak werd ijs. Een klomp. Een klomp water kreeg je in zo'n bak.

Dat geloofden ze niet. Er werd hartelijk gelachen. Jaja, heer Bran. Je kan er zeker mee gooien? Als met een steen?

Nou nee, dat ging moeilijker, vertelde hij, want het glibberde uit je handen als je kracht zette. Nee, je kon er niet goed mee gooien, maar als je met zo'n klomp naar binnen ging, bij het vuur, dan veranderde het weer in water.

Veranderde! Dat klonk beter. Toverij dus!

Hij haalde zijn schouders op. ‘De mensen daar vinden het gewoon. Niks geen toverij.’ Maar over dit ijs ging het verhaal niet. Het ging over een berg van ijs, die in zee lag.

Wat nu?

‘Een hoge berg van ijs lag midden in zee. We zagen hem in de namiddag, toen we alweer een paar dagen onderweg waren na de winter. De zon stond weer een eindje boven aarde en scheen op die berg. Dat schitterde zo ontzettend; we dachten eerst dat er vuur brandde midden op zee, maar toen we dichterbij kwamen zagen we dat het een berg was, en waarom hij zo schitterde begrepen we pas toen we er aanlegden: het hele ding was van ijs.’

Ze sidderden van genot. Onvervalste toverij was dit. Een berg van ijs midden in de zee, dat kon je niet verzin-

nen, dat was echt, dat was demonen-speelgoed! Avontuur, avontuur! Ze leunden voorover om het nog duidelijker te horen allemaal.

‘Je kon er niet eens tegenop klimmen,’ ging de held verder. ‘Je voet gleed uit, en je hand vond geen pak, 't was ook veel te koud trouwens, om aan te raken, dat ijs. We zijn er zo'n beetje omheen gaan varen, maar 't was overal hetzelfde. 't Ding zat vol scheuren ook, en hier en daar zag je een grot waar je misschien in zou kunnen als je erbij had kunnen komen. Tenslotte zijn we maar verder gevaren, nu eindelijk pal naar het westen. De wind was gunstig en we moeten een heel stuk hebben afgelegd - dagenlang niks anders dan zee en lucht. We hadden een heleboel mondvoorraad en water meegekregen van de wintermensen, maar langzamerhand raakte die voorraad op. We vingen wel vis erbij, maar kouwe rauwe vis is niet te vreten, en het drinkwater begon ook op te raken. Maar gelukkig, na ik weet niet hoeveel dagen kregen we land in zicht. Vruchtbaar land, dat was het eerste wat opviel: groen struikgewas, groene weiden, je kon het ruiken ook: daar lag ons paradijs dan eindelijk.’

De toehoorders leunden nog meer naar voren.

‘Een mooi haventje was er, in een riviermond, stel hutten er omheen, zag er keurig verzorgd uit; mensen komen van alle kanten, wuiven, roepen, schreeuwen, klonk allemaal heel geschikt, niks vijandelijks of zo - enfin we leggen aan en we worden ontvangen alsof we lang verwachte gasten waren. Ze spraken weer een ander raar taaltje, maar we hadden zo een paar woordjes geleerd bij de wintermensen en daar konden we hier wel enigszins mee te-

recht. Mooi was het daar hoor, echt mooi. We wilden er wel blijven; misschien niet voorgoed, maar in elk geval een behoorlijke tijd. Er was land genoeg, schapen genoeg - om kort te gaan, we zijn er een paar hutten gaan bouwen voor onszelf, en nog terwijl we bezig waren kwamen de jonge meiden al op ons af. Mooie en lelijke, en zoals dat dan gaat krijg je de ruzies en vechtpartijen, maar tenslotte regelde zich dat vanzelf weer en zo begonnen we daar een best leven.'

Bran zweeg een tijd, het beste leven herkauwend.

'Die lui daar hadden het goed bekeken,' ging hij voort. 'Eén kerel had zijn hut half boven het water gebouwd, in een bocht van de rivier, en in de vloer een gat uitgespaard. Daar kon hij door vissen. Zo hoef ik niet eens naar buiten, legde hij uit. Dat is lekker in de winter. En hup haalde hij een zalm naar boven. Elke dag één. Uit het net meteen in de pan.'

Ze sloegen zich op de dijen van het lachen. Iets van het paradijselijk geluk sprong uit dit verhaal als een zalm op hen toe. Waarom heer Bran en de zijnen er dan niet gebleven waren?

'Ja! Waarom zijn we er niet gebleven hè? Je kan beter vragen waarom *zij* er niet gebleven zijn. *Ik* wou niet weg daar. *Ik* niet.'

De toehoorders bleven in stille afwachting.

'Ik had een goed wijf daar. Kookte goed, naaide goed, wist van schapen af. Ik hoefde zo nodig niet weg. Maar de anderen, met hun geklaag, hun geruzie, te lui om gras te maaien of een schaap te melken, die lagen de godganselijke dag op hun luie reet te morren. Dat er niks deugde,

dat er niks aan was, dat er niks te doen was, niks, niks, en dat ze weg wilden. Tenslotte gingen ze ook. Ze sleepten de boot in het water en riepen Ajuus Bran! Dat was me te bar. Om als enige achter te blijven, daar had ik geen zin in. Dus ik sprong in de boot en ging met ze mee. Ajuus wijf! Jaja, maar dat was me er een, dat wijf. Die was niet op haar achterhoofd gevallen, die had al lang in de gaten wat er broeide, en toen ze ons zag wegvaren kwam ze ons achterna. Dat had je moeten zien, ik had wel lol in d'r, hoe ze met een stuk touw en een haak tot haar middel het water in liep en hup die haak naar onze boot smeet dat hij zich vastklauwde en hup trok ze ons finaal terug aan land. Sterke meid! En schelden! En tieren! En vloeken! Dat kon ze. In haar moerstaal die we niet verstonden, maar we verstonden haar best: Dat we haar en de anderen niet zomaar in de steek konden laten met al het werk aan het land en de beesten, o ja, we verstonden haar heel goed, maar 's avonds zag ik tranen in haar ogen en ik begreep dat het haar niet om dat land en die beesten ging. En mij ook niet, goddonder nog an toe - ze was een vrouw zoals ik nooit meer zal ontmoeten, en haal jij eens gauw wat te drinken jongen, een goeie beker vol, en goed sterk!'

Met een keiharde pets op zijn achterwerk werd de Malle naar de keuken gestuurd.

'Maar goed, na een paar dagen begon het gemor opnieuw en ik begreep dat mijn mannen weer weg zouden gaan. Dat gebeurde ook, op precies dezelfde manier en met hetzelfde touw en haak kwam meidjelief achter ons aan. Ik wilde ervoor zorgen dat de haak zich goed zou

vastklemmen om de boordrand, maar dat hadden mijn mannen in de gaten. Weg! riepen ze, en Nechtan graaide naar het ding, maar precies op dat ogenblik trok zij aan het touw en de haak slaat dwars door zijn hand. Finaal erdoor met de scherpe punt, maar zij blijft trekken, wat hij ook brult en toen heeft Leccerd hem z'n hand afgehakt. Die viel met haak en al in het water en toen had ze geen vat meer op ons. Ik zie haar nog staan terwijl mijn mannen als gekken aan de riemen trokken om weg te komen, en Nechtan als een gek bleef brullen en z'n bloedende stomp in het ijskoude water stak. God-god-goddonder ...' Bran sloeg de aangereikte beker in één teug achterover, maar het laatste restje spoog hij in het vuur. Het siste en vlamde op - en de jongen die bij hem was neergehurkt zag de blikkerende weerkaatsing ervan in een traan die stiekem werd weggeveegd.

24.

Er moest schoongemaakt worden want het werd koud. Saaie grauwe kille natte winter werd het, seizoen van kleumen, van rood-gezwollen voeten en dooie witte vingers en niks niks niks te doen.

De Malle moest water halen; de bergbeek gaf nu weer genoeg om te spillen en te spetten, hele tobben vol in één plens over de vloer en lekker schrobben. Alle zweet en poep en vluimen van de zomer weggespoeld en nieuwe droge turf met heitakken erop. Het gat in de oostelijke muur werd ook dichtgestopt, maar daar mocht de Malle

niet bij helpen. Dan moest hij eerst leren vliegen, zeiden ze, want Cuchu die met een zware steen bovenop de schouders van Craig en Colbran stond om het ding in het gat te passen, zou zijn nek breken als hij zijn evenwicht verloor zonder te kunnen vliegen.

'Cuchu? Kan Cuchu vliegen?' vroeg de Malle. Daar had hij nooit eerder van gehoord. Nooit iets van gezien ook.

Voor hij antwoord kreeg kwam heer Bran naar buiten om te kijken en de Malle werd meteen weggestuurd om een paar kleinere stenen te zoeken want deze was te groot. Omkijkend zag hij Cuchu de overmaatse steen weggooien, rakelings langs het hoofd van Colbran, en van de schouders afspringen. Of vliegen?

Na de schoonmaak gingen ze zelf in de tobbe. De held mocht eerst. In het schone water dat urenlang heet gestookt was op een smeulend turfvuur zat hij te proesten en te schrobben en te schuren en te krabben en te spetteren tot zijn huid zo rood zag als een gloeiende oven.

De Malle mocht pas het allerlaatst, maar hij wou niet, want het water was lauw en drabbig met een ranzige bovenlaag. 'Ze hebben erin gepist!' gilde hij. 'Stiekem gepist!'

Dat was natuurlijk waar, maar niemand gaf het toe en ze duwden hem kopje onder dat hij bijna stikte en hoestend en huilend weer boven kwam. Bran stond zich piemelnaakt af te drogen toen hij het lawaai hoorde; in verschrikkelijke woede, die hem twee keer zo groot maakte, stortte hij zich tussen de pestkoppen, sloeg ze uiteen, tilde het scharminkelige joch uit het water, zette hem bij het

vuur te drogen en keerde zich langzaam naar de mannen om. Hij zei niets. Hij stond er alleen maar, ontzaglijk naakt, ontzaglijk behaard, ontzaglijke zoon van de donder. Ze krompen ineen, en eindelijk zei hij: 'Wie van jullie nog één vinger naar die jongen durft uitsteken die sla ik tot moes. Verstaan?'

Alle hoofden knikten heftig van ja. Dat hadden ze verstaan.

De jongen op de bank bij het vuur bleef zachtjes zitten nasnikken.

Die avond kwamen de vrouwen.

25.

Over de heuvel kwamen ze, langs het slingerpad, één ogenblik fel beschenen door de ondergaande zon die tussen twee wolkenbanken door toestak. 'Oehoe!' riepen ze alvast, en ze wuifden met al hun armen. Ze droegen potten met honing en manden met appels, sommigen op de heup of op de schouder, een enkele aan een juk. Oudere en jonge vrouwen.

'Oehoe!'

De Malle stond in de deur en telde ze. Duim, wijs, mid, ring, ping. Duim, wijs mid ... maar de vrouwen liepen niet netjes in de rij, ze wisselden van plaats onder het lopen, en hij raakte de tel kwijt. Duim, wijs, mid -

'Hoeveel?' vroegen de mannen.

Hij schudde zijn hoofd, toonde zijn gespreide vingers en ze vroegen *tien*?

Nee nee! Hij schudde zijn hoofd heftiger en telde op zijn vingers: duim, wijs, mid, maar ze lachten hem uit en riepen over zijn hoofd heen oehoe terug naar het vrouwvolk dat kirrend naderde. Een rommelige stoet. De ouderen liepen nu voorop, een beetje mank en zonder schroom grijnzend met tandeloos lebberende paling-bekkies, hun dunne hoofdhaar in potsierlijke krullen vastgeplakt. De jongeren volgden wat meer bedeesd, nog wulps in hun bewegingen, de twee jongsten achteraan, een brutale die voorop had gewild en een schuwe hinde.

'Honing voor de held!' riepen ze. Ze wilden eigenlijk alleen Bran zien. 'Honing voor de held! Waar is de dappere zeeman?'

Bran stond te glimmen tussen de andere mannen; de ouwe wijffies betastten hem schaamteloos, met harde vingers in zijn dijen knijpend, en riepen de twee jongsten naderbij. 'Hier duifjes, geef je honing aan hem!'

'*Allebei?*' riep Cuchu met verborgen nijd in zijn stem. 'Zoveel honing is niet goed voor een held!'

Maar de anderen riepen jawel, jawel, jawel, om de held, de toverman, de donderzoon vooral goed gestemd te houden, en ze sisten Cuchu toe dat hij zijn stomme bek moest houden.

Ze dromden met hun allen naar binnen naar de grote zaal waar de honing en de appels en de andere meegebrachte waren werden rondgedeeld en bewonderd en goed opgeborgen - en dat ging over in dansen en zingen en dollen en krollen en rollen en knippen en knijpen en kietelen en kussen, neuzelen en neuken. De Malle lag er midden tussen, alleen, tot een van de ouwetjes hem met

klauwende hand tussen zijn benen greep. Nee! Hij sloeg haar wild van zich af, schoot overeind en waadde door de keetmakers naar de andere ruimte, en daar lag Bran op de mooie wolvehuid. Zijn held lag daar, met zijn blote billen omhoog, boven op een van de meisjes, snuivend in haar hals. Dat hoorde niet, de held was van *hem*. Het andere meisje zat ernaast, zonder kleren, dat mocht helemaal niet en hij begon haar weg te duwen. Maar ze duwde terug en krabde, en Bran draaide zijn hoofd om en riep hee jongen. ‘Hee jongen, pak haar maar, daar word je man van.’ Maar ze spuugde naar hem en zei dat ze geen Malle aan d'r lijf wou, en Bran lachte. Toen holde de Malle naar buiten, het rotspad af tot op het strand en daar ging hij op een harde koude steen zitten jammeren. Zachtjes jammeren, als een dier, om een vaag besef van ontoereikendheid.

26.

Ze werden wakker toen het al lang licht was, de volgende morgen, mannen en vrouwen door elkaar op de grond. Ze rekten en geeuwden en gaapten en krabden en kwamen overeind en stommelden naar buiten om te plassen; de mannen aan de ene kant, de vrouwen aan de andere, maar Bran? Waar was Bran? ‘Heer Bran! Bent u daar ergens?’

De held was verdwenen.

Pas na een hele tijd merkte Colbran dat de Malle ook ontbrak.

- Moet jelui ze niet zoeken dan?

- Welnee wijf! Die komen wel terug.
- Die zijn samen wandelen.
- Samen?
- Die jongen is niet van hem weg te slaan. Knechtje.
- O op zo'n manier! Wel jammer.
- Jammer?
- Dat hij er nou niet is. Ik had wel verhalen van hem willen horen.
- Ik ook ja!
- En ik! Wij allemaal.
- Nieuwsgierige wijven zijn jullie. Hij vertelt niet zo veel hoor.
- Niet zo veel? Niet zo veel? Noem je dat niet zo veel: vuur uit de onderwereld waarin ze bijna verbrand zijn, een monsterwalvis die hun schip bijna heeft opgehapt, een berg van puur ijs midden in zee, doje geesten die akelig zingen en en en andere toverdingen, en -
- Wat zeg je allemaal? Wat zeg je allemaal? Hun schip opgehapt?
- Hou eens even je bek wijf. Ik ...
- Hou *jij* je bek, dove kwartel! Wij willen 't horen.
- Vertel jij het maar, Craig.
- Hun schip is helemaal niet opgehapt.
- D'r is anders niks van over.
- Dat komt van *hier*. Op de rotsen gelopen aan onze kust. Dat monster was heel ergens anders.
- Nou ja. Maar het scheelde niet veel.
- Wat scheelde niet veel?
- Vertel nou maar van het ijs. Een hele berg van ijs hebben ze gezien. Ligt midden in zee en die geeft licht. Je

kon er ook in. In die berg kon je in, maar dat hebben ze niet gedaan want het was te glad en wie weet wat ze daar zouden hebben gevonden. Maar ze hebben er wel stukken van afgeslagen, harde brokken steenijs, maar dat veranderde in water zodra het van de berg af was. Dan werkte de betovering niet meer. En ze zijn er helemaal omheen gevaren, een dag lang duurde dat, zo groot was die berg.

- Kwam er ook muziek uit?
- Dat heeft hij niet verteld.
- O maar dat zal best. Uit zo'n toverberg komt altijd muziek. Van de heiligen die erin wonen.
- Heiligen?
- Nou ja, zo heet dat tegenwoordig. De geesten in alle geval.
- Daar horen jullie van op hè? Maar eerst hadden ze, Bran dus en zijn makkers, eerst hadden ze een hele winter in een land gezeten waar de zon niet kwam. Die hield zich verstopt onder de grond. Donkerland. Maar 't was er wel helemaal wit.
- Hoe kan dat nou?
- Geloof je niet hè? Maar hij heeft het zelf verteld. Helemaal in 't noorden ligt het land. Vraag 't 'm zelf!
- Als hij komt!
- Natuurlijk komt hij. Dan zullen we hem alles laten vertellen. Ook van het vuur.
- Uit de Onderwereld?
- Ja. Ze kwamen vlak langs de ingang. Een grote poort, die stond wagenwijd open en daarachter was een helse gloed. Vlammen sloegen naar buiten en lekten aan hun schip. En duivels stonden te krijsen en te zwaaien. Hele-

maal zwart waren die, met rood-gloeiende ogen. En ze smeten met vuur. Brandende turf en stukken hout smeten ze naar hun schip.

- En stenen ook! Withete stenen! Die vielen sissend in het water, vlak bij de boeg.
- 't Is niet waar!
- Vráág 't 'm! Hij heeft het hier zitten vertellen, wijf. Op deze eigenste plek.
- Maar hoe zijn ze dan weggekomen!
- Hard geroeid. Heel hard geroeid.
- Och och och och och ... 't Bestáát toch niet? Zulke dingen in de wereld?
- O jee mens, er bestaat nog veel meer.
- Vertel van die zalm!
- Die zalm ja! Hoe was het ook weer?
- Die sprong het huis binnen.
- Huuu!
- Ja, zó moet je 't niet vertellen, sukkel. Daar schrikken die wijven van. Het was een huis met een gat in de vloer, en daar doorheen, door dat gat, kwamen de zalmen naar boven.
- Ajakkes. Waar vandaan dan?
- Uit het water, suffie. Dat huis lag boven een rivier.
- Ja ja, zo was het! En de zalmen sprongen meteen in de pan. Elke dag. Als je honger had.
- Zomaar vanzelf?
- Ja. Maar ik denk eigenlijk dat je iets moest doen. Of zeggen misschien.
- Hup zalm?
- Ja. Of iets anders. Een spreuk.

- Een toverspreuk ja. En dan kwamen de zalmen hoep hoep hoep, nog glimmend en nat, zó je kookpot in. Je hoefde maar te knippen met je vingers.
- Dat lieg je toch?
- Vraag het hem!
- Je moet denken: 't was ver van hier. Daar gebeuren altijd wonderdingen, ver van hier. 't Was daar bijna de Overkant, moet je denken. Waar alles gelukzalig is.
- De Overkant? Anderland? Zijn ze daar geweest?
- Vast en zeker.
- En teruggekomen? Maak dat de kat wijs. Wie daar terecht komt, die komt nooit meer terug. Net als wanneer je dood bent.
- Ja! Precies! Volgens mij is dat hetzelfde. Dat land daarginds, dat is gewoon een mooi woord voor Dood.
- Hè hou jij eens effen je bek. Bran wou helemaal niet terug, zei hij. Maar de anderen wilden terug.
- Terug uit Anderland? O ja? En waar zijn ze dan gebleven? Die anderen?
- Verzopen.
- Allemaal?
- Allemaal ja. Hun hele boot aan barrels. Hier op de rotsen. Geen spaan van over.
- Hebben jullie die lijken dan gevonden?
- ...
- Die lijken vraag ik! Van z'n verzopen makkers, hebben jullie die gevonden?
- Heee ... daar zegt ze wat ...
- Geeneen gevonden ...
- Dat is eigenlijk wel gek ...

- Daar moet je vrouw voor wezen. Om dat te bedenken.
- Nou je 't zegt: dat is natuurlijk waar hij naar loopt te zoeken elke keer. Op z'n wandelingen. Langs het strand. Naar die lijken.
- Zou kennen. Ja. Zou kennen.
- Vráág 't hem goddomme! Je hebt een bek om 't 'm te vragen. Toch zeker?
- Jullie zijn bang voor hem hè?
- Bang?
- Bang ja.
- Ach mens, vlieg op!
- Toch is 't zo.
- Hij is Aangeraakt. Dat zeg ik je. En daar moet je altijd mee oppassen.
- O ja?
- Dat zie je toch? Die man zit vol tover. Je leest het in die ogen. Daar moet je trouwens niet te veel in kijken, in die ogen. Je wordt zó een steen.
- Jaja!
- Dan geloof je 't *niet*, man. Zal mij een zorg zijn.
- Steen? Wordt hij een steen? Kunnen we eindelijk dat gat dichten! Past precies wed ik.
- Ja ja jaaah! Lachen jullie maar. Wat *ik* in die verhalen hoor ...
- Wat dan? Wat dan? Vertel Craig! Vertel op!
- Daar heb je de vrouwen weer, hoor! Die moeten altijd ...
- Hou jij je vervelende smoel nou eens dicht. Laat Craig vertellen. Craig!

27.

Craig vertelde en het vrouwvolk hing aan zijn lippen.

- Die zalmen! Daaraan kun je 't zien, aan het verhaal van die zalmen. In zo'n land, waar de zalmen allemaal zijn betoverd zodat ze vanzelf in je kookpot springen, in zo'n land is niks gewoon. Niks niks niks. De tijd niet, de seizoenen niet, Bran zegt dat ze er ‘een tijdje’ zijn gebleven. Maar in zo'n land staat de tijd stil, en ik wed dat ze er jaren zijn gebleven. Jaren en jaren en jaren. Zonder oud te worden. En weet je wat er gebeurt als je daar dan vandaan gaat? Als je jaren en jaren in zo'n toverland hebt gezeten en je bent steeds jong gebleven, als je dan weer terugkomt in onze wereld, dan vallen die jaren zó ineens op je schouders, en pats boem ben je dood. Stof ben je. In één keer. En nou begrijp ik ook waarom we die lijken niet vinden. Die makkers van Bran, ha, die waren ineens dood en vergaan en stof en niks meer toen ze van dat land wegroeiden.

- ...

- Ja, kijken jullie maar ongelovig, maar zó zit het in elkaar. Hand afgehakt, vertelde hij! Nou, mooi dat die haak dwars door de geraamte-hand en rottend vlees heen ging. Want op dat ogenblik was de betovering uit en die Nechtan zo dood als een pier. Dood en vergaan!

- Ja maar ... Ja maar Craig ... en Bran dan? Bran zelf? Waarom was die *niet* ...

- Heb je dat niet begrepen, man? Natuurlijk Bran zelf niet. Die wou niet weg. Die wou daar helemaal niet weg. Om die vrouw niet. En zij gooide toch die haak?

- Haak? Wat voor haak, Craig?

- Een haak met een touw eraan. Dat gooide ze naar de boot waarin Bran en z'n makkers wegroeiden, dat die haak zich vastklauwde en dan trok ze de boot terug. Zo vertelde hij het. Maar als je 't mij vraagt was dat geen gewone haak en geen gewoon touw. Dat krijgt één mens niet voor elkaar, en zeker een vrouw niet, om daarmee in haar eentje een hele boot vol sterke kerels die als gekken zitten te roeien terug te trekken. Nee, dat was tover. Dat was reine tover, wat dat mens gebruikte. Touw en haak! Vertel mij wat! Spinsel was het! Vuistdik kleefdraad! Ik wed dat ze het zó uit haar eigen trok, zoals spinnen dat doen. Ter plekke. Want zó gaat het toe in die landen Daarginds. Ik weet er alles van.

- Huuu! Jakkes! Meen je dat nou?

- Ja natuurlijk meen ik dat. Je hoeft er niet zo van te schrikken, wijf!

- Ik mot er niet aan denken! Draad uit je eigen. Getver! Hoe zijn ze daar dan vanaf gekomen?

- Eerst niet dus. Ze haalde ze weer terug, met boot en al. Bran blij. Kon hij bij zijn lief blijven. Ik begrijp dat niet, zo'n tovermens, maar goed ... die anderen wilden in alle geval *niet* blijven, en na een tijdje gingen ze opnieuw in die boot, met z'n allen, en ...

- Bran ook?

- Ja Bran ook.

- Maar die kon toch blijven? Als hij dat zo graag wou. Bij die heks?

- Nee nee: samen uit, samen thuis. Z'n maten liet hij niet in de steek. Dus hij ook mee. Stiekem wegroeien,

maar die heks had het toch weer in de gaten. Met haar toverkunsten natuurlijk, en gooit weer haar draad. Maar toen is het misgegaan. Toen heeft die kleefdraad zich vastgehecht, niet aan de boot maar aan een van die mannen, Nechtan heette hij. Aan z'n arm, of z'n hand. En die hebben de anderen toen afgehakt, vertelde Bran. Maar ik denk dat die arm of hand bij het trekken gewoon is afgescheurd. Omdat ze op dat ogenblik weer terug in de tijd kwamen en dus al lang dood en begraven hadden moeten zijn, en dus half vergaan lijk waren.

- Hou nou eens een keer op, Craig, met je verhalen. Daar kan het vrouwvolk niet tegen.

- 't Is trouwens onzin wat je beweert, Craig.

- O ja? Vertel jij het dan beter.

- Nou, die boot waar ze in zaten, die boot zou dan ook meteen moeten zijn vergaan.

- Een boot houdt het langer dan een mens.

- Ja, maar zóveel langer ...

- En hij *is* toch ook vergaan? Hier op de kust?

- Ja ja ja, maar dan begrijp ik toch niet waarom Bran dan niet ook ...

- Ik zal jou eens wat vertellen: jij begrijpt niet wat voor iemand we in ons midden hebben. Een held? Veel meer dan dat! Méér nog dan een druïde. Nuca, dáár komt hij bij in de buurt, onze heer Bran. Wie had ook weer zijn longen uitgepompt? Jij hè, Lurd? Zaten ze vol water? Halve zee kwam eruit? Elk ander was al drie keer dood geweest, verzopen als een kat. Ik vertel jullie: het is een god, die we hier in ons midden hebben. Een god!

28.

De god zat intussen beneden op het strand waar hij de Malle had gevonden op zijn steen. ‘Wat zit je daar nou te janken, jongen? Wat is er gebeurd?’

Jank jank jank.

‘Ben je in het vuur gevallen?’

Jank jank jank. Kopschudden.

‘Hebben ze je geslagen?’

Jank jank jank. Kopschudden.

‘Getrapt?’

Jank jank jank. Kopschudden.

‘Hebben ze je ogen uitgestoken?’

Jank jank jank. Kopschudden.

‘Laat zien!’

Jank jank jank. Kopschudden.

‘Laat zien die ogen. Ik wil weten of ze er nog zitten.’

Heel langzaam hief de Malle nu zijn niet meer schuddende kop, en schoof zijn handen van zijn gezicht. Bran boog zich naar voren om beter te kunnen zien, maar in plaats daarvan blies hij plotseling hard in de ogen zodat de tranen in het rond spatten.

‘Ziezo, die zijn droog. Vertel me nu wat er gebeurd is.’

‘Van-nacht,’ bracht de jongen uit.

‘O, vannacht,’ herhaalde Bran. ‘Vond je het niet lekker?’

De jongen schudde vreselijk zijn kop. Allerheftigst.

‘*Niet*?? Is dat waarom je zit te janken? Hebben ze je een meid afgepakt, soms?’

Alweer kopschudden.

‘Maar wat dan? Wouen ze *jou* niet!’

Het grienen begon weer. ‘Ik wihil niet,’ kwam er nu hortend uit. ‘Wihil het niet. Ze mogen niet aan me zitten. Niemand mag aan me zihitten. Ehèn ook niet aan u-hu!’

De held blies de jongen weer in zijn natte ogen. ‘Wat is dat voor kul? Hoe kom je daarbij? Waarom mogen vrouwen dat niet? Wacht jij nog maar een jaartje, dan piep je wel anders, kereltje!’

‘Nei!’ De jongen schoot overeind en stampte met woedende voeten in het zand. ‘Nei! Nei nei!’

Bran greep hem bij zijn pols. ‘Hou je gemak, jongen. Kijk me aan en doe gewoon. Hoor je me?’ Hij rees zelf op en hield de jongen gevangen in zijn blik. ‘Jij moet nog een beetje opgroeien, jongen. En je moet ze van katoen geven, daarboven, en niet alsmaar doen of je gek bent. Hoor je wat ik zeg?’

De jongen staarde hem aan, star en zonder reaktie.

‘Jij bent geen malle, hoor je! En wie je zo noemt, die verkoop je een lel. Meteen. Van nu af aan. Begrepen?’

De jongen bleef staren.

‘Hoe heet je eigenlijk?’

‘M-M-Malle,’ stamelde het joch, en grijnsde.

29.

De rook prikte in je ogen, zo erg dat ze ervan traanden en de hele zaal zwemmerig werd, alle gezichten onder water in een grijs-blauw waas. ‘Die turf is nog te nat,’ zei Colbran die de haard overdadig had bijgevuld. ‘Zo meteen is het wel over.’

Sommigen begonnen te hoesten, mannenhoesten en vrouwenhoesten door elkaar, als een rituele koorzang uit een andere wereld.

‘Goddonder!’ riep Bran toen hij binnentrad, en hij ging meteen weer naar buiten om te ademen.

‘Doortochten!’ riepen ze. ‘Gauw en meteen! Heer Bran, heer Bran, 't komt zo weer goed!’

Met mantels en vachten begonnen ze de rook weg te jagen, waaierend en flapperend: vogelmannen op de grond bezig hun vleugels te proberen. ‘Nuca!’ riep de Malle vanuit de deuropening. ‘Nuca! Nuca!’ Hij danste van ongeremde pret.

Het hielp nauwelijks. ‘Hou op!’ gilde het vrouwvolk. ‘Hou op met die onzin. Wij hoesten liever!’

Het was de helft van het vrouwvolk dat zo gilde. De andere helft was naar buiten gestommeld achter de god aan om hem te aanbidden. ‘Heer Bran! O heer Bran, bent u daar! Wij hebben het gehoord, alle geweldige dingen van u hebben we gehoord. Wat ze van u hebben verteld. Geweldig!’ Ze stonden in een kring om hem heen en glansden hem toe met wonder-ogen. ‘O heer Bran, heer Bran!’

Wat zeg je nog meer tegen een god? Sommigen staken een voorzichtige hand uit om hem even aan te raken, zijn kleed. De ruwe stof voelde gewoon als ruwe stof, maar toch. 't Was heilig. Anderen durfden de aanraking ook, brutaler, er gebeurde je niks, zagen ze.

‘Hee wijf láát me! Wat zitten jullie nou ineens aan me?’

Ze deinsden een beetje terug. ‘Gaat u nog meer vertellen, heer Bran? Over wat u hebt meegemaakt? Daar-

ginds?' Hun hoofden knikten in de richting van de zee, de immense grijze oneindigheid waarachter de Wonder-wereld verborgen lag die alle verstand te boven ging, en waar hij, god, gewéést was. 'Vertellen, heer Bran, vertellen!'

De rook was een beetje opgetrokken.

30.

'Ja ruzie,' zat de god te vertellen. 'Steeds maar ruzie. Dat laaide iedere keer op. De ene helft wilde naar huis, de andere helft wilde dóór.'

De oude Iarnan durfde voorzichtig te opperen dat hij had begrepen dat ze allemáál terug wilden - behalve natuurlijk de grote held zelf.

'Nou ja, ik zeg de helft,' antwoordde Bran. 'Het waren de meesten wel, die terug wilden. Alleen de drie niet, en ikzelf ook niet. Die drie kerels van het laatste moment, die wilden steeds verder. Bleven maar roepen dat ze naar het Land van Belofte wilden, naar Anderland, naar het Paradijs, steeds andere namen. Ik zei: daar zijn we geweest jongens, maar daar wilden jullie zelf weg. Daar zijn we *niet* geweest, riepen ze dan, dat was niks daar, dat was elke dag hetzelfde daar. Nep-paradijs. En dan trokken ze aan het zeil en het stuur en riepen dáárheen moeten we, waar de zon ondergaat, dáár ligt het. Maar dan lieten de anderen het zeil weer vieren om de boot te keren naar waar de zon opkomt, en zo gingen we een tijdje zigzaggend over zee, tot ik er genoeg van kreeg en de koers oost

bepaalde en iedereen zijn bek liet houden. Maar ze bleven morren, die drie, en bij één sloeg de waanzin toe, ik las het in zijn ogen. Overboord met die man, riepen ze, maar dat vond ik te bar, ik hield hem wel in bedwang terwijl we naar het zuiden afdreven en daar vonden we weer land. Dat kwam goed uit voor de voorraad drinkwater, maar die waanzinnige werd gek. Paradijs, paradijs, paradijs! riep hij en hij begon raar te lachen en dat hield niet meer op. Hij wou ook niet meer terug in de boot. Is daar aan land gebleven, en maar lachen en maar lachen, we hebben hem nog ik weet niet hoe lang horen schateren terwijl we wegvoeren, 't echoode tegen de rotsen, hiha, hiha, alsof ze daar met honderden tegelijk stonden te gieren van de pret.'

'Ik had hem z'n harsens ingeslagen,' zei Cuchu.

'Jij hebt makkelijk praten jongen, maar op zee ...'

'Houden jullie je bek. Laat heer Bran verder vertellen.'

De heilige god-held zweeg nog even, en vervolgde toen: 'De andere twee fanaten hielden zich een tijdje koest, misschien wel omdat we steeds meer zuidwaarts afdreven, maar toen viel de wind weg. Volledig. Dus we moesten roeien om vooruit te komen, en daar begon de herrie weer. De twee fanaten wilden naar het westen en de rest riep: Oost! Naar huis! Maar eentje riep: Kijk! Leccerd was het als ik me goed herinner. Kijk! Kijk! riep hij; half buitenboord hing hij en staarde in het water. Nou was de zee helemaal blak, geen golf, geen rimpel, je keek zó in de diepte en het water was zo helder dat je de bodem kon zien. Dat gebeurt niet vaak. Dat gebeurt *nooit* mag je wel zeggen. Mooi gezicht: zand, stenen, planten,

Vissen zag je ook, vreemde beesten die daar rondscharrelen. Wij hangen dus allemaal over boord om te kijken, maar daar roept een van die twee ineens: ‘Paradijs, Paradijs, Paradijs!’ Knettergek geworden. Nu hij. 't Straalde uit z'n ogen. ‘Ik zie het!’ roept hij. ‘Daar ligt het, de Onderwaterwereld van de gelukzaligen!’ Ik dacht: misschien ligt daar een verdronken matroos die ik niet zie, maar nee, hij gilde maar door over een hele menigte die daar rondsprong en danste. Ze wenken me! roept hij, en voor iemand eraan dacht om hem tegen te houden, dook hij overboord. Zo plons het ijskoude water in. Goddonder! Hij zonk als een steen, het leek wel of hij naar ons zwaaide, maar ik geloof dat het zwemmen was. Naar beneden. Naar de heldere bodem. We hebben hem nog een touw nagesmeten, maar dat heeft hij niet eens meer gezien. Toen heb ik meteen bevel gegeven van die plek weg te roeien, wat we hebben gedaan. Knettergek! Die derde ook. Je zag het goed aan hem, en we wilden hem graag kwijt. Die gelegenheid kwam ook, tenminste, die grepen we aan. Verderop zagen we weer land en daar stond een hele troep mensen. Ze zagen ons ook, onze boot, en ze begonnen te krijsen en te janken en te blèren, we konden er niet uit wijs wat het moest betekenen, of ze ons nou wilden opvreten of te vreten geven - maar we hadden wel nieuwe proviand nodig, en drinkwater ook, dus we wilden aan land. ‘Laat hij maar gaan verkennen!’ riepen mijn mannen. ‘Hee joh, paradijs! Kijk daar, daarginds, daar is 't land dat je zoekt, overvloed en alles, ga maar kijken!’ Ze duwden hem gewoon uit de boot zodat hij naar de kant moest waden, en die schreeuwerds kwamen meteen

op hem af, gejank was het meer, gehuil, als van een troep wolven. We konden niet goed zien wat ze met hem deden, maar na een tijdje zagen we dat hij midden tussen ze in stond en hoe-oe-oeh! deed. Als een wolf. Klonk net zo. Die leeft nog, begrepen we, al is hij dan gek. En omdat het er verder niet gevaarlijk uitzag, zijn er nog twee van ons aan land gegaan om water te zoeken. En misschien wat wild te vangen. Maar ook die twee stonden de kortste keren te janken en te huilen met de anderen. Daar moest ik het fijne van weten, dus ik heb er nog een stuk of vier van ons achteraan gestuurd, en die kwamen toen met die twee anderen terug. Niet te vertrouwen, die lieden daar, vertelden ze. Rare donkere kleren droegen ze, en hun gezicht hebben ze geverfd met een of ander spul. We zijn maar oe-oe-oe tegen ze blijven roepen om ze te vriend te houden, want anders zouden we een koppie kleiner zijn gemaakt. Vast en zeker. Maar voor zes van ons waren ze ineens bang. Dat bleek. En zo konden we weg komen! Alleen die gek is daar achtergebleven. In z'n huilparadijs.'

Bran zweeg en het bleef een tijdlang stil. Je hoorde alleen een zucht van geweldigheid door de toehoorders gaan, vooral bij de vrouwen. 'Maar het Paradijs?' waagde een van haar tenslotte, 'het echte Paradijs, hebt u dat gevonden, heer Bran? Daar aan de overkant?'

Aller ogen begonnen te schitteren. Het antwoord lag nu toch vlakbij. 'Ja, heer Bran?'

'Wat gevonden?' vroeg hij. 'Anderland?'

Ze knikten heftig.

'Ach,' zei hij. 'Ik weet waar het ligt ...'

‘Aaah! U bent er geweest? Heer Bran? Echt?’

Hij zweeg en staarde triest in het vuur. ‘Er moet nog wat op,’ zei hij. ‘Jongen! Turf!’

De Malle sprong overeind en begon met de ruwe onregelmatig afgestoken turfblokken te scharrelen en mikte een armvol plompverloren op het vuur zodat het uit elkaar viel en begon te zieltogen.

‘Stommeling! Rund! Blijf af Malle, met die stomme kluiven van je!’

De Malle klampte zich vast aan zijn held onder deze dreiging terwijl Cuchu de brand herstelde.

‘Als je het hem nooit laat proberen, leert hij 't ook nooit,’ zei Bran.

De vuurmaker gaf geen antwoord, en Anderland drong. ‘Waar ligt het, heer Bran? Waar? Kunnen wij er ook heen? Als u ons de weg wijst?’

‘Maar hij heeft toch helemaal niet gezegd dat hij er zelf geweest is, nietwaar heer Bran? Bent u ...’

‘Maar hij weet waar 't ligt, man! Nietwaar heer Bran?’

De aanbeden held knikte opnieuw, en de haard begon opnieuw ontiegelijk te roken en te stinken.

‘O heer Bran!’ Een van de vrouwen kroop naar hem toe, raakte zijn mantel aan, omhelsde zijn knieën en begon te smeken om het gelukzalige Anderland. ‘Waar, o waar?’

Hij weerde haar af. Hij kwam overeind. Hij zag alle ogen, glanzend van verwachting en branderig van de rook, smekend, biddend om een andere wereld, en hij zag Nechtan zijn bloederige pols-zonder-hand in het water steken brullend van afgrijzen, de waanzinnig geworden

Diurg overboord springen en verzuipen, het geruzie onderling, het gevloek, de vechtpartijen, het gekots van de zieken, de woedende golven, doorweekte kleren, ijzige kou, rillende koorts, verlammende honger, gekmakende verveling, gezeur, gesnoef, stinkende diarrhee, dikke bul Gadiar zomaar ineens dood op een ochtend en overboord, gevaarlijke kliffen, gevaarlijke branding, nieuw land en nieuw land en nieuw land, steeds weer op je hoede, voorzichtig verkennen, drinkwater ja? drinkwater nee? bewoners, keel-snijders of eten-gevers? Verder weer, steeds verder en verder, west, west, west ten noorden, west ten zuiden, naar Anderland, naar Anderrijk, naar Paradijs, god-god-god-goddonder!

'Gevonden, heer Bran? Geweest heer Bran?'

Touwkleurige vlecht, dacht hij, haar lange stevige, strak ineen gedraaide vlecht tot bijna haar billen, die streng waar hij zo lekker aan kon trekken dat haar hoofd achterover boog en haar hele gezicht voor hem open lag om op te vreten. Wat hij deed. Smakkend over haar neus en ogen en wangen en kin tot in haar open bek. God god god-donder wat een wijf was dat geweest.

'O ja,' zei hij. 'O ja, het Paradijs, dat lag daar en hij was er geweest, en ...'

'Vertellen!' riepen ze. 'Vertellen! Vertellen!'

Maar er was weer te veel rook, zijn ogen traanden en hij begon te hoesten. Geen woorden meer.

31.

De vrouwen waren weggegaan, sommigen met een smachtende afscheidsblik naar de god-held. Ze hadden vis meegekregen, wel al een beetje stinkend van het lange bewaren, maar nog lekker genoeg als het geroosterd werd.

De Malle keek ze na. ‘Ga je niet met ons mee, jongen?’ hadden ze gevraagd. ‘Blijf je lekker bij ons wonen.’ Maar hij wou het niet; ze keken bij zijn ziel binnen, de vrouwen met haar lieve gezichten, terwijl de mannen hem alleen maar pestten. En hij kon niet los van zijn god.

‘Je moet weg, jongen,’ zei de god. ‘Weggaan moet je, waarheen geeft niet, en wat je beleeft doet er niet toe, en wat je zoekt ook niet. Ga de zon achterna, jongen. Pak een boot met riemen en een zeil en vaar naar de plek waar de zon 's avonds in zee zinkt. Want zo doet een *Kelt*, en een Kelt ben je, jongen. Vaar maar door, hoe verder je komt, hoe beter je ziet waar het ligt: Anderland, Paradijs, Overzijde, Slaapplaats van de Zon. Want als je *niet* gaat, jongen, als je hier op je luie reet blijft zitten en je bange hachie laat verstikken in de stink-rook van de haard, dan komt Anderland naar jou toe en kruipt in je kop en woelt al je gedachten dooreen. Neem dat van mij aan, jongen.’

De Malle grijnsde trouwhartig op naar zijn god die als een god had gesproken.

‘Ja, lach jij maar, je begrijpt heel goed wat ik zeg, je begrijpt het beter dan de anderen hier. Jou kan ik vertellen dat een Paradijs waar gebraden eenden je mond binnen vliegen goddonderse kul is.’

De Malle had schik in de vliegende gebraden eenden.

‘Dat een eeuwig voortleven in melk en honing niet bestaat. Maar jongen, luister goed, jij bent gek genoeg om het te begrijpen: je moet er wel naar zoeken, je leven lang met al je kracht blijven zoeken naar dat niet-bestaande Paradijs. En weet je waarom?’

De Malle grijnsde nog steeds; van verrukking om de aandacht waarmee hij werd toegesproken, hij alleen. ‘Weet je waarom?’ herhaalde hij ja-knikkend.

‘Nee jongen!’ riep Bran. ‘Nee jongen, nee nee nee, dat weten we niet! Dat weet niemand. Zorg dat je dat onthoudt: Je doet het niet omdat je weet waarom. Je doet het omdat je een Kelt bent! En om niks anders.’

‘Honger,’ zei de Malle. Hij sloeg met de vlakke hand op zijn maag. ‘Honger.’

‘Goedzo,’ zei Bran. ‘Gaan we vissen vangen. Jij en ik. Samen in een boot. Kom op. Ik zal je leren net-werpen.’

32.

- Dat heb ik toch al lang gezegd? Dat die twee bij elkaar horen? Allebei uit de Andere Wereld? De één een god, de ander een wisselkind? Ben je daar nog verbaasd over?
- Jij beweert zo veel.
- Je kan het toch *zien* man.
- Ja, ik zie ze in *mijn* boot, met *mijn* netten.
- Dat heb je zelf goed gevonden, Cuchu! Dat heb je 'm aangeboden. Weet je dat niet meer?
- Goed goed, maar ... die jongen ...
- Wat maakt dat nou uit, of hij die jongen meeneemt.

- Hij leert 'm vissen!
- Hahaaa!
- Die twee bespreken hun geheimen!
- Ja ja, de volgende keer gaat die Malle er met mijn boot vandoor. In z'n eentje. Dan ben ik hem mooi *kwijt*.
- Nou èn?
- M'n boot bedoel ik, man!
- Ach jij. Die jongen kan toch niks in z'n eentje.
- Nee, maar nou leert hij het. En straks ...
- Die jongen leert heel wat anders, daar. Die leert de geschiedenis van Anderland. Dat zeg ik je!
- Die hij ons niet wil vertellen hè? Waar hij omheen draait, bedoel je?
- Omheen draait ja. Maar als je goed luistert, en dat heb ik eerder gezegd ook al, als je goed luistert, hoor je toch een heleboel.
- De Onderwaterwereld!
- Wou ik net zeggen. Precies wat Craig ook heeft gezien, nietwaar Craig? Klopt toch hè, met wat jij gezien hebt, destijds? Hij vertelt het zelf, Bran vertelt het met zoveel woorden: Paradijs.
- Die vent was toch gek?
- Wie?
- Die overboord sprong?
- Gek ja! Zo noemt hij dat. Maar het zijn wel precies die drie, de drie nakomers zal ik maar zeggen, die Anderland vinden. Die hadden 't Oog.
- 't Oog ...
- 't Oog ja. Waardoor je ziet wat anderen niet zien.
- Heb jij zeker ook?

- Hou es een keer op hee. Laat hem nou uitvertellen, je verpest het steeds met je vervelende opmerkingen.

- Dat gebazel.

- Gebazel! Als jij het Paradijs gebazel noemt man, dan kan je beter ...

- Ik zeg niks meer. Ik zeg niks meer. Praat jij maar door, man. Ik hou m'n smoel.

- 't Ging over 't Oog.

- Ja. Die zágen het. De schitterende Onderwaterwereld met z'n zacht wuivende bomen en grazige hellingen en lieftallige zeewezens die je wenken om mee te dansen. Die zagen dat, die hoorden ook de muziek, en die aarzelden geen ogenblik: ze daalden erin af. In het paradijs.

- Pas op jongen! Goddonder! Niet zo ver voorover! Als je erin sodemietert verzuip je als een kat en de vissen vreten je op. Nee, dat net moet je zó vastpakken. Hier!

- *Ze* daalden erin af? Eéntje toch?

- Nou ja goed, één van die drie. Maar de andere twee vonden toch ook hun Paradijs? Op het land?

- Ze waren gek. Alle drie. Dat vertel ik je.

- Jij luistert niet goed. En je bent nog hardleers ook. Je wil maar niet begrijpen ...

- Ach laat hem toch!

- Die lacher bedoel je?

- Ja natuurlijk. Die vond ...

- Maar die andere, die derde dan, die huilde toch?

- Hoe bedoel je?
- Wolvegehuil. Is dat het Paradijs?
- Ach man, hou toch op met die kul.
- Ga jij alsjeblieft naar buiten. En steek je eigenwijze kop in de golven. En hou hem daar.
- Ophouden!
- Ja maar dat is wel waar. Dat wolvegehuil. Dat klopt niet.
- Misschien dat ze huilen daar in Anderland, om ons.
- Om ons?
- Ja. Dat we daar niet zijn. En hier zielig in de kou blijven zitten.
- Denk je dat nou echt?
- Ja, waarom zouden ze anders huilen?
- Maar die lacher, die was daar toch in z'n eentje ...
- 't Was misschien niet echt huilen maar zingen.
- Zingen?
- Ja. Dat kan toch?
- Zingen van vreugde?
- Voor mijn part.
- Maar wat zongen ze dan?
- Vraag het aan Bran als hij terugkomt.
- Maar die lacher hè. Die was daar toch in z'n eentje ...
- Hebben ze al wat gevangen? Kun je dat zien?
- Ik geloof het niet. Ze zitten te hannesen.
- Als m'n boot maar heel blijft.
- Héél blijft? Als er een god in gevaren heeft? Man, die boot van jou kan niet meer stuk. Nooit meer! Die zit vol kracht. Die vaart voortaan vanzelf. Zul je zien!

- Als dat zo is, moet hij een keer in al onze boten.
- Zou die jongen eigenlijk ook een god zijn?
- Waarom vragen we 't niet gewoon aan hem?
- Wat?
- Aan Bran. Of hij echt een god is.
- Dat kan je niet doen.
- Waarom niet?
- Nou ... dat dat ... je vraag iemand toch ook niet om zijn naam? Als hij die niet zegt? Dit is net zoiets.
- Maar waarom zou hij het niet gewoon zeggen?
- Dat heeft niet nodig. Helemaal niet nodig. Hij zegt alles toch zó dat we het uiteindelijk begrijpen. Als we goed luisteren.
- Jij met je goed luisteren. Waarom moet het zo ingewikkeld?
- Ja, dat zou ik ook wel eens willen weten, eigenlijk.
- Nou dat bedoel ik, want die lacher, die was daar toch in zijn piere eentje. Als dat het Para ...
- Want hij heeft ook nog steeds niet verteld waar alle anderen dan gebleven zijn.
- Dáár natuurlijk. In Anderland. Die zijn ook allemaal gek geworden natuurlijk.
- En hij alleen is teruggekomen om het ons te vertellen zonder dat hij het vertelt. Dat is zulke kwatsj. Dan was hij wel goed gek.
- Hij was misschien de enige die *niet* gek is geworden onderweg.
- Zeg hee, hij smeert 'm toch niet hè?
- Wat bedoel je?
- In m'n boot!

- Welnee!
- Maar als hij weet waar het ligt, Anderland, het Paradijs zoals jullie dat tegenwoordig noemen, als hij daar geweest is, en alleen maar hier is gekomen om het ons te laten weten, nou, dan gaat hij weer terug natuurlijk. In een boot.
- Kalere hee ...
- Hij wou toch helemaal geen boot?
- *Zei* hij, ja ...
- Tsss!
- Zijn ze daar nog? Kun je ze nog zien?
- Ja hoor. Ik geloof dat ze 't net ophalen.
- Ik krijg me daar ineens een idee: hij is toch niet gekomen om die Malle op te halen? Wisselkind? Terug naar waar het thuishoort?
- Kalere hee ...
- Wat moeten we doen? Wat moeten we doen?
- Straks varen ze weg, met z'n tweetjes foetsjie, voorbij de kim.
- Ach welnee!
- M'n boot, godkalere m'n boot!

- Wat doe je nou jongen. Je roeit verkeerdom!
- Weg! Weg toch?
- Wat weg?
- Anderland!
- Ben je gek geworden? Zó bedoel ik het niet. Draai om en roei naar het strand.
- Anderland! Anderland! We gaan naar Anderland! Gebraden eenden hap in de lucht!

- Welnee jongen, wat is dat nou? We kunnen toch niet zomaar weg? Zonder eten, zonder drinken, zonder ...

- Vissen!

- Ja vissen, goed, om te eten kunnen we vissen vangen. Maar verder hebben we toch niks? Geen extra kleren, geen gereedschap, geen wapens, geen niks. Dat moet je hebben voor zo'n tocht. Kom geef die riemen maar hier.

- Anderland!

- Nee jongen, denk nou toch even na, dat ligt zo verschrikkelijk ver. Dat halen we zo niet. Zonder dingen. Laat mij nu maar ...

- Anderland, Anderland, Anderland, Anderland, Anderland, Anderland, Anderland, Anderland, Anderland, Anderland, Ander-

- Moet je een klap voor je kop?

- Anderland, Anderland, Anderland, Anderland, Ander-

- Godkalere zie je nou wel, zie je nou wel, zie je nou wel! Ze smeren 'm! De vuilakken! Met mijn boot.

- Welnee, ze draaien al om.

- Draaien om? Ik ... wat zitten ze nou raar te hannesen?

- Die Malle kan natuurlijk niet roeien.

- Hij is 't 'm aan 't leren natuurlijk. Wed ik.

- O ja?

- Ik kan het niet goed zien. Ze zitten zo ver op zee.

- Ik zien het heel goed. Ze roeien hier naartoe.

- Wie roeit er dan? Allebei?

- Nee. Bran. Alleen Bran zit aan de riemen.
- En de Malle dan?
- Ik kan het niet zien. Ligt op de bodem geloof ik. Tussen de vissen.
- Of is hij overboord?
- Dat zou mooi wezen.
- Hee hee heeee!
- Komen ze nou echt hierheen?
- Ja hoor. Ga maar naar het strand. Dan kan je je boot zelf bergen.

33.

Het was een dramatisch gezicht: de Malle grienend op de bodem van de boot tussen de zieltogende schollen en wijting. Hij was niet tot bedaren te brengen, hij was niet op te tillen, hij was niet eens aan te raken. De glibberige vangst moesten ze onder hem uit trekken, en zijn geschreeuw werd zo uitzinnig toen Bran samen met Colbran probeerde hem uit de boot te hijsen, dat ze hem maar lieten. Hij komt vanzelf overeind, besloten ze - de honger en de kou drijven hem wel naar binnen, en dan bedaart hij vanzelf.

‘Een goed pak slaag werkt ook,’ meende Cuchu, maar daar wilde god Bran niet van horen.

Of er dan iets gebeurd was onderweg? wilden ze weten.

‘Hij wou roeien,’ zei Bran. ‘Maar hij deed het de verkeerde kant op.’

34.

De volgende morgen was de boot verdwenen. De Malle ook. In het zand stond het spoor van de kiel, richting waterlijn, en dat van heftige duw-voetstappen. Van de jongen?

- Dat kan hij in zijn eentje nooit voor elkaar hebben gekregen, die zware boot.
- Ze zijn van Nuca! Nuca heeft hem geholpen.
- Nuca ja! Die is uit zee gekomen. En de maan was vol. Springtij. Kijk maar hoe hoog het water is gekomen.

Daar hielden ze het op.

De god was nog boven; die wist van niks, die had de hele nacht liggen snurken. Hij schudde zijn hoofd toen hij het hoorde en mompelde: ‘Arme jongen. Arme, arme jongen.’

35.

Van de arme jongen is nooit meer iets vernomen. Hoe ver hij heeft kunnen roeien, in welke richting de wind, de golven, de stromingen zijn boot hebben geduwd, hoe lang hij het heeft kunnen uithouden zonder leeftocht, zonder dek, zonder gereedschap, zonder wapens, of hij ergens is aangespoeld, in het land van de schapen, van de vogels, van de hond en de poes en de herder, van de vuursmijtende duivels, van de eeuwige nacht en het ijs, of toch het Paradijs heeft gevonden? Anderland, waar hij misschien wel het meest van iedereen naar verlangde?

Niemand weet het; de Malle is nooit teruggekeerd. ‘Een Kelt gaat niet terug,’ had hij van Bran gehoord. ‘Het is de drang naar het westen, naar het Land waar de zon ondergaat, die ons drijft,’ had hij van anderen gehoord.

De golventeller, op weg om de verste, de laatste, de uiteindelijke golf te bereiken en te kunnen zeggen hoeveel het er zijn: duim, wijs, mid, ring, ping - duim, wijs, mid ...

Hoeveel mensen zijn hem gevolgd?

En hoeveel verhalen?